

A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso'

Quisocristo anitotërinpoaso'

¹ Tata Yosë nohuantërin ya'ipinpoa' iso nanan nitotacaso'. Napoaton a'na tahuëri ma'sha onpocaso' nininso' Quisocristo sha'huitërin anitotinpoaso marë'. Inaso' anquëni a'paimarin ca Coanshaco sha'huitiincoso marë'. Quisocristoíchin caso' natërahuë. Anquëni o'marahuaton, nani ma'sha a'notërinco.

² A'notohuachincora, ni'nahuë. Ina nicato, no'tëquën ninshitaranquëma'. Quisocristo chachin Yosë nanamën anitotërinco.

³ Iso quirica nontohuatama', noya cancantarama'. Ina natanpatamanta', noya cancantarama'. A'na tahuëri ma'sona onpocaso' sha'huitaranquëma'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ayaro' tahuëri nani ya'caririarinpoa huachi.

Canchisë ninanoro'saquë Yosë imapisopita ninshitërinso'

⁴ Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma'. Asia parti ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Imarama' ni'ton, a'naya a'naya ninanoro'saquë niyontonatoma', Yosë chinotërama'. Canchisë ninanoquë niyontonamaso' a'naya a'nayanquëma' yonquiatënquëma', ninshitaranquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca quëran huarë'

ya'huërin. Ipora huanta' nanpiarin. Inaso' ya'huërápon. Co onporonta' chimianinhuë'. Hua'anëntacaso' shiranën notënanquë canchisë ispiritoro'sa' ya'huapi catahuainquëmaso marë'. ⁵ Quisocrizonta' inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca isoro'paquë o'marahuatón, no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina'tón chiminaponahuë', nanopiantarin. Chimirin minsërahuaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Ya'ipi hua'ano'sa quëran chini chiniquën nanantarin. Naporahuaton, na'con nosororinpoa'. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' huënainën a'parin. Chiminaton, nichaërinpoa'. ⁶ Huëntonënuë chachin aya'conatonpoa', hua'anëntërinpoa'. Yosëichin yonquicaso marë' corto hua'ano'sa' pochin acorinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ipora quëran huarë' inasáchin natëina'. Amen.

⁷ Ni'cochi. Quisocristo o'mantararin. A'na tahuëri chitororë chachin o'mantararin. Naporo' ya'ipi piyapi'sari ni'sapi. Iráca ohuanpisopitarinta' ni'sapi. Nisha nisha piyapi'sa' sëtatona', na'nërapí. “¿Onpoatëhuacha co natërehuahuë paya?” tosapi. Tëhuëenchachin naporapi. Amen.

⁸ Yosë chachin sha'huitërinpoa': “Ca'tón ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahuë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Ipora huanta' nanopiárahuë. Co onporonta' ta'huantapohuë', ya'huërápo. Chini chiniquën nanantërahuë,” tënin.

Quisocristo ya'norinso'

⁹ Ca Coanshaco ninshitaranquëma'. Canpitaro'co chachin imarahuë. Ina marë' parisitopirëhuahuë', hua'anëntërinquë aya'coninpoa'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya ahuantarëhua'. Yosë nanamën a'chinahuëso marë' aparisitërinaco. Quisocristo imarahuë ni'ton, a'na so'ton'pa' a'parinaco, Patomosë itopiquë. ¹⁰ I'hua Tomio tahuëri Yosë chinotasoco, Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin quënanahuë. Co huë'ëpirahuë', pinëhuë quëran chiníquën nontërinco, natanahuë. Tronpita pihuirinso pochin natanahuë. ¹¹ Nontatonco, sha'huitërinco:

—Apira nani ma'sha a'notaranquën, quiricaquë ninshitëquë'. Ina quëran canchisë ninanoro'saquë a'patëquë' imarinacosopita nonchina'. Ipiisoquë, Ismirinaquë, Pircamoquë, Tiatiraquë, Sartisiquë, Piratiripiaquë, Naotisiaquë inaquëpita ya'huëpisopita a'patëquë' nitochina', itërinco.

¹² “¿Inta' nontarinco?” ta'to, tahuërëtopirahuë', canchisë së'parahuan nanparino'sa pochin nininsopita quënanahuë, oro quëran nipiso'. Inapamiáchin huanipi. ¹³ Ina huancánachin quëmapi huaniarin, ni'nahuë. Piyapi pochachin niponahuë', noya noya ya'norin. Naporopi a'mosahuaton, oro pochin nininso quëran tëtëtëntaquëchin nitonporin. ¹⁴ Huiríchin aintërin. Huirihuaíta pochin huiritërinso'. Naporahuaton, ya'pirin chachin pën nënërinso pochin ya'norin. ¹⁵ Nantëonta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin huënaráchin ya'norin. Naporahuaton, chiníquën nonin. Panca so'pora tënëntërinso pochin natanahuë. ¹⁶ Inchinan imirin quëran canchisë

tayora pochin nininso' sē'quërin. Naporahuaton, nanamën quëran sahuëni pochin nininso' pipirarin. Cato quëran chachin to'napinan. Ya'ipi ya'pirinso' pi'i pochin a'pinin. Huënaráchin huënaráchin ya'norin.

¹⁷ Ina ni'sahuato, pa'yanahuë. Chimipi pochin anotërahuë. Nantën pirayan anotopirahuë', inchinan quëran sē'huarahuatonco, nontërinco.

—Ama tē'huatocosohuë'. Caso' iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. ¹⁸ Nanpiárahuë. Chiminaporaahuë', nanopiantarahuë. Caso' chini chiniquën nanantërahuë. Onporosona chiminacaiso' cari sha'huitarahuë. Ca nohuantohuato, nanopiapi. Ca nohuantohuato, chiminapona'. Co imarinacosopitahuë' chiminpachina', parisitopiquë a'pararahuë. ¹⁹ Ni'nanso' ninshitëquë'. Apira Yosë nohuanton, naquëranchin nani ma'sha niantaran. Ipora naporapiso', a'na tahuëri ma'sha onpocasonta', inapita a'nochinquën ninshitantaquë'. ²⁰ Ni'nanso' co quëmaora nitotopiranhuë', a'chinchinquën nitotëquë'. Canchisë sē'parahuan nanparino'saso' noya a'pinin. Inapochachin canchisë ninanoro'saquë imarinacosopita ya'huapi. Niyontonatona', chinotarinaco. Canchisë tayloraro'sa' sē'quërahuëso pochin ansiano'sa' a'paiarahuë, itërinco.

2

Ipisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹ Ina quëran sha'huitërinco:

—A'na quiricaquë ninshitaton, ansiano Ipiשוquë ya'huërinso' a'patëquë' nontohuachin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Inchinanëhuë quëran canchisë tayoraro'sa' së'quërahuë. Canchisë së'parahuan nanparin pochin nininsopita huancánachin pa'sárahüë.² Nani nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopita nitotërahuë. Chiníquën ca marë' sacatërama'. Co amiatomacohüë', noya ninama'. A'naquën co noyahuë' nipachinara, co noya ni'namahuë'. Nonpin nanan a'china'piro'santa' co noya ni'namahuë'. 'Yosë a'parincoi, a'chinarai,' itopirinënquëmahuë', nonpinapi. Inapita natanpatama': 'Co no'tëquën a'chinpihuë', ta'toma', co natëramahuë'.³ Imaramacoso marë' aparisitopirinënquëmahuë', ahuantërama'. Co yaa'poramacohüë'. Ina marë' noya ni'nanquëma'.⁴ Nipirinhüë', co huachi noya nosororamacohüë'. Iráca ya'nan imapomaco, tëhuënychachin nóya nosororamaco. Canpita capininta' noya ninosororama'. Iporaso nipirinhüë' co huachi iráca pochin noya ninosororamahuë'. Co huachi canta' noya nosororamacohüë'. Ina marë' sëtato, co noya ni'nanquëmahuë'.⁵ Iráca naporamaso' yonquiantatoma', noya niantaco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', ya'ipi cancanëma quëran nosoroantaco. Naporahuaton canpita capininta' noya ninosoroantaco'. Co noya cancantan-tahuatamahuë', paaparahuatënquëma', ana'intaranquëma'. Nanparin tacopirinso

pochin nisarama'. A'na tahuëri ya'huëramaquë co insonta' imasarinacohuë'. ⁶ Napoaponahuë', nisha a'china'piro'sa' co pi'pian tēranta' nohuantëramahuë', Nicoraitaro'sa' itopiso'. Co noyahuë' nicacaso' a'chintopirinënquëmahuë', co nohuantëramahuë' natëcamaso'. Carinta' co costarahuë'. ⁷ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', Yosë'pa' ya'huëmiatarama'. Inatohua' nanpirin nara nitërinso' ca'patama', noya noya nanpimiatarama'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco Quisoso.

Ismirinaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

⁸ Ina quëran sha'huitaantarinco:

—Ansiano Ismirinaquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Chiminaporahuë', nanopiantarahuë. ⁹ Imaramacoso marë' na'con parisitëramaso' nitotërahuë. Co na'a ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', Yosë nohuitacamasoachin cancantatoma', sano cancantërama'. A'na tahuërinta' Yosë'pa' pa'patama', co manta' pahuantarinquëmahuë'. Iporaso nipirinhüë' a'naquën chiníquën pinorinënquëma'. ‘Yosë piyapinëncoi quiyaso’, topirinahuë', Satanasë huëntonëquë ya'conpi. ¹⁰ Ipora tahuëri'sa' na'con parisitapiramahuë', ama tē'huacosohuë'. Sopai nohuanton, tashinan pëiquë po'moarinënquëma'. Yosë a'pocamaso

marë' napotarinënguëma'. Shonca tahuëri pochin parisitarama'. Tëpapurinënguëmaonta', ama a'pocosohuë'. Imamiatohuatamaco, inápaquë acanaranquëma'. Inatohua' nanpimi-atarama'. ¹¹ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', co parisitopiquë paatoma', parisitomiataramahüë'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Pircamoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹² Ina quëran sha'huitaantarinco:

—Ansiano Pircamoquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Chiníquën nanantato, sahuëni cato quëran chachin to'napinan pochin nininso' ya'huëtërinco ana'inta'huaso marë'. ¹³ Canpita ya'huëramaquë nohuitërahuë. Inaquë na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantopi. Satanasëri hua'anëntopirinhuë', canpitaso' noya imaramaco. Antipasë natëtonco, noya pënëntopirinhuë', ina marë' tëpapi, ni'nama'. Satanasë chachin inaquë ya'huërin, tënahüë. Parisitapomarahüë', co a'poramacohüë'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë', ¹⁴ co ya'ipinquëma' no'tëquën imaramacohüë'. A'naquëma' Paramo pochin cancantërama'. Iráca inaso' Yosë nanamën nitotopirinhuë', Yosë piyapinënpita nonpintërin. Inimiconënpita hua'anën sha'huitërin anishacancantacaiso marë', Paraco itopiso'. Inari sha'huitohuachina,

anishacancantopi. Nisha cancantatona', mamanshi moshapi. Moshatona', nosha mamanshi marë' acopisonta' ca'pi. Naporahuaton, monshihuanapi. ¹⁵ Inapochachin a'naquëma' nisha cancantërama'. Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinënquëmara, a'naquëma' natëtoma', Nicoraitoro'sa' a'chinpiso' imarama'. ¹⁶ Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Insosona co naniantohuachinhuë', chiniquën ana'intarahuë. Nanamëhuë quëran sahuëni inëshin nininso' ya'huëarin oshahuano'sa' ana'inta'huaso marë'. ¹⁷ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', noya cancantarama huachi. Iráca israiro'sa' Yosëri cosharo' a'patimarin, mana itopiso'. Inachachin pò'orahuëso' carimanta' quëchinquëma' sano cancantacamaso marë'. Imaramaco ni'ton, nasha nininëma' a'naya a'nayanquëma' aco'inquëma'. Canpitaora nitotarama'. Huiiri na'piquë ninshitahuato, quëchinquëma'. Cancanëma quëran noya noya nohuitaramaco huachi. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Tiatiraquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁸ Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Tiatiraquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Yosë hui'ninco quirica a'pataranquëma'. Ya'pirahuë pën nënërinso pochin ni'ton, ya'ipi yonquiramaso quëran huarë'

nitotërahuë. Nantëhuënta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin ni'ton, huënaráchin ya'norin. ¹⁹ Canpitaso' noya ninama'. Noya natëtomaco, ninosororama'. A'naquëma' pahuantohuachinquëmara, nicatahuarama'. Ma'sha onpoapomarahuë', noya ahuantërama'. Ya'nan imapomaco, noya ninama'. Iporaso' na'con na'con nicatahuarama'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë', ²⁰ co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohuë'. A'na sanapi corto pëiquë chachin nonpin nanan a'chintopirinquëmahuë', co a'paramahuë'. Iráca Quisapira pa'pi co noyahuë' sanapi niponahuë', chiníquën nanantaton, piyapinëhuëpita anishacancantërin. Inapochachin iporaso' ina sanapi pënënarinquëma' co noyahuë' nicacamaso'. 'Noya monshihuanacaso'. Mamanshi moshacaso marë' nosha acohuachina, noya capacaso'. Ca'co', itohuachinquëmara, a'naquëma' natëtoma', monshihuanama'. Nosha mamanshi marë' acopiso' ca'nama'. Ina pochin ina sanapi nonpintërinquëma'. ²¹ Co a'naroáchin ana'intërahuë'. Hua'qui' pënënpirahuë', co pi'pisha tëranta' nohuantërinhuë' natëincoso'. Oshahuanacaso' co yaa'porinhuë'. ²² Iporaso nipirinhue' ana'intarahuë huachi. Chiníquën aparisitarahuë. A'napitanta' anishacancantërin sopita co oshanëna' a'pohuachinahuë', chiníquën ana'intarahuë. ²³ Sanapi imarinsopitaso' co natërinacohuë' ni'ton, ata'huantarahuë. Ina nicatona', ya'ipi imarincosopitanta' yonquiapi. 'Tëhuënhachin

Siniro nohuitërinpoa'. Yonquirëhuasonta' nitotërin. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa',²⁴ tosapi. A'naquëmaso nipirinhüë' co nonpin nanan natëramahuë'. 'Noya noya nitotërai,' itopirinëinquëmahuë', 'Sopai imatona', napopi,' ta'toma', co ina natëramahuë'. Iporahuanta' noya imaramaco ni'ton, co aquëtë' pënëna'huanquëmaso' ya'huërinhuë'.²⁵ Chiníquën cancantatoma', o'manta'huaquë huarë' imamiatoco.²⁶ Sopai minsëhuatama', a'na tahuëri chiníquën nanan quëtaranquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' natëhuatamaco, catahuaramaco nisha nisha piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'.²⁷ Tata Yosë nohuanon, chiníquën nanantërahuë. Canpitanta' catahuaramaco copirnoros'a' co natërinacosopitahuë' ana'inta'huaso'. No'pa huë'ëta hua'naquë pa'quirëso pochin oshahuano'sa' ana'intarihua'.²⁸ Naporahuaton, huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin quëchinquëma'. Noyápiachin a'pintaranquëma'.²⁹ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

3

Sartisiquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹ Ina quëran Quisoso sha'huitaantarinco:
—Ansiano Sartisiquë ya'huërinsonata'
ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.
“Ca Quisosoco ninshitaranquëma'. Caso'
canchisë ispiritoro'sa' Yosëri camairinso'

canta' camairahuë, natërinaco. Naporahu-
 aton, tayloraro'sa' së'quërahuëso pochin,
 ansianoro'santa' acorahuë a'chinacaiso
 marë'. Canpitaso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi
 co noyahuë' ninamasopita nitotërahuë.
 A'napitaso' nicatënënuquëma', 'noya imapi,'
 topirinahuë', co tëhuëncachin imaramacohuë'.
 Chimipi pochin cancantërama'. ² Ipora
 huanta' niyontonpiramahuë', topinan
 quëran naporama': 'Ya'ipi natëtoi, noya
 ninai,' topiramahuë', co huachi Yosë
 noya ni'ninquëmahuë'. Huë'ërëso pochin
 cancantërama' ni'ton, co yonquiramahuë'.
 Pënsha yatacopirinso pochin cancantërama'.
 Pën yatacopihuachina, pishitëre' noya
 orotacaso marë'. Inapochachin canpitanta'
 chiniquën Yosë yonquiantaco'. ³ Ya'nan
 natanapoma', Yosë nanamën no'tëquën
 a'chintërinënuquëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi
 co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'.
 Ya'ipi cancanëma quëran casáchin yonquico. Co
 noya cancantaantahuatamahuë', a'naroáchin
 ana'intaranquëma'. Ihuatona'pi huë'ninso
 pochachin a'nanaya ana'intaranquëma'.
 Co nitotasënuquëmahuë', o'mantararahuë.
⁴ Napoaponahuë', caraichinquëma' noyápiachin
 cancantërama'. Canpitaráchin noya nicatoma',
 co në'huëtërinso pochin cancantaramahuë'.
 Ina marë' canpitaso' noya ni'saranquëma'
 ni'ton, Yosë'pa' ichiya'huëcontaranquëma'.
 Inatohua' nóya cancantarama' ni'ton,
 huiríchin a'mocontarama'. ⁵ Inquëmaso'
 sopai minsëhuatama', Yosë'pa' pa'sarama'.

Noyápiachin cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. Inatohua' ya'huëmiatarama'. Nanpirin quiricaquë nininëma' nani ninshitëranquëma'. Co onporonta' tapiarahué'. Tata Yosë sha'huitarahué: 'Isopita imamiatërinaco,' itarahué. Anquëniro'santa' natanapi. ⁶ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Piratiripiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

⁷ Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Piratiripiaquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Caso' noya noyaco. Casáchin no'tëquën a'chinahuë. Iráca Yosëri Tapi sha'huitërin. 'A'na tahuëri quëma shiparinquën ya'ipi piyapinëhuëpita hua'anëntarin,' itërin. Iráca ninorincoso chachin nani o'marahué Yosë huëntonëinquë aya'cona'huanquëmaso marë'. Niahuiquë ya'coana i'soarahuatë', aya'conë'. Inapochachin carinquëma' aya'conpatëinquëma', co insonta' nanitërinhuë' ocoiinquëmaso'. Oncotohuatëra, co a'napita nanitopihuë' ya'conacaiso'. ⁸ Cari nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotërahuë. Co na'aguëmahué' nipomarahué', noya ninama'. Co chiníquën nanantapomarahué', nanamëhuë noya imarama'. Co tapanatomahuë', 'Quisocristoíchin imarai,' tënama' ni'ton, ya'coana i'soatëreso pochin catahuanquëma'

na'a piyapi'sa' a'chintacamaso'. Ca nohuanton, pënëntarama'. Co insonta' nanitarinhuë' ata'tëinquëmaso'. ⁹ A'naquën nonpin-tatënënguëma', 'Yosë piyapinënpitacoi quiyanta', itopirinënguëmahuë', Satanasë huëntonënguë ya'conpi. A'na tahuëri ca nohuanto, inapitanta' isonahuatona', noya nontarinënguëma'. 'Tëhuëenchachin no'tëquën imarama'. Quisocriso nosororinguëma', itarinënguëma'. ¹⁰ Chiniquën cancantatoma', imamiatoco, itëranquëma'. Natëramaco ni'ton, carinquëmanta' na'con catahuanquëma'. A'na tahuëri ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita chiniquën aparisitarahuë tënica'huaso marë'. Co naporoparisitaramahuë'. Nicha'ësaranguëma'. ¹¹ Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë. Ama naniantatomacohuë', imamiatoco. Ni'cona sopai minsëchinquëma'. Ina minsëhuachinquëma', co inápaquë canaaramahuë'. ¹² Sopai minsëhuatama', Yosë ya'huërinquë chachin pantarama'. Piyon pëi' achinirinso pochin na'con nohuantaranquëma'. Napoaton ya'huëmiatontarama'. Co pipiaramahuë'. Yosë co onporonta' a'poarinquëmahuë'. Nininën chachin acotaranquëma'. A'na tahuëri panca ninano' ya'huapon. Inápa quëran o'mararin. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina nininëonta' acotaranquëma'. Canta' Quisosoco o'mantahuato, nasha nininëhuë acotaranquëma'. Co onporonta' a'poaranquëmahuë'. ¹³ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë',

ninshitohuatan, itërinco.

Naotisiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁴—Ina quëran ansiano Naotisiaquë ya'huërinso' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. No'tëquën nonato, no'tën nanan a'chintëranquëma'. Co onporonta' nonpintëranquëmahuë'. Yosë nohuanton, ya'ipi ma'sha ninahuë. Napoaton, ya'ipi piyapi'sa' natëinacoso' ya'huërin. ¹⁵ Caso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotato, co noya ni'nanquëmahuë'. Ni'co'. Të'nai' noyápiachin o'orë'. Ahuaihuatërantá', yashin o'orë'. Co noya huairinsohuë' nipirinhüë' o'opatëra, amirotëre', topi. Inapochachin ni'nanquëma'. A'naquën noya ahuaireso pochin noya imarinaco. Canpitanta' noya imaramaco naporini, noya ni'itënuquëmahuë'. A'naquëonta' të'nai pochin nipi. Co nitochátërapihüë' ni'ton, nosororahuë. ¹⁶ Canpitaso nipirinhüë' co noya ahuaireso pochinhüë' ninama'. ‘Noya imarai,’ topiramahuë', co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohüë' ni'ton, yaa'poranquëma'. Ma'sha amirotatë' yaimoreso pochin ni'nanquëma'. ¹⁷ Canpitaso' naporama': ‘Na'a ma'sha ya'huëtërincoi ni'ton, noya ya'huarai. Quiyaso' noya piyapicoi. A'napita quëran noya noya nitotërai. Co manta' pahuantërincoihüë', topiramahuë', co no'tëquën yonquiramahuë'. Cancanëma quëran yonquiramasopita nitotërahuë. Sa'ahuaya pochin ni'nanquëma'.

Coriqui pahuantërinso pochin canpitaso' na'con pahuantarinquëma' noya cancantacamaso'. Somaraya pochin cancantatoma', co tëhuënhachin nohuitëramacohuë'. Sa'ahua capa a'mocaso' nininso pochin co noyápiachin cancantëramahuë'. Pa'pi nosorotërama'.¹⁸ Napoaton pënënanquëma'. Chiníquën nontoco catahuainquëma'. Ni'co'. Oro a'pëhuatëra, ya'ipi në'huë inquirin. Orosachin quëparitërin, noyasáchin nininso'. Inapochachin canpitanta' nontoco catahuainquëma' noya yonquicamaso marë'. Na'con pahuantarinquëma' Yosë pochin nicacamaso'. Casáchin yonquico Yosë noya ni'inquëma'. Yonquihuatamaco, huiríchin a'morëso pochin noya nisarama'. Somaraya pochin cancantërama' ni'ton, co tëhuënhachin nohuitëramacohuë'. Nimirioquë acorayatërëso pochin anoyacancanchinquëma' cancanëma quëran nohuitamacoso marë'.¹⁹ Nosoroatënuquëma', chiníquën nontëranquëma'. Ana'intaranquëma' noya cancantacamaso marë'. Co noyahuë' yonquiramasopita a'porahuatoma', casáchin tahuërëtantaco huachi.²⁰ Cancanëmaquë yaya'coancantëranquëma'. Ina marë' nontaranquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin ninaranquëma'. Natanahuatamaco: 'Ya'coancantoco,' itohuatamaco, ya'coancantaranquëma'. Niichicoshatërëso pochin nóya ninohuitarihua'.²¹ Nani sopai minsërahuato, Tata Yosë'pa' ya'huarahuë. Ya'ipiya hua'anëntarai. Canpitanta' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' noya acoaranquëma'. Canpitaro'co hua'anëntarahuë.

22 Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë' ninshitohuatan, itërinco Quisoso.

4

Inápaquë Yosë chinotopiso'

¹ Ina quëran inápaquë në'përahuato, quënanahuë. Yosë ya'huërinquë chachin ya'coana ni'soatërin, ni'nahuë. Naporahuaton, inápa quëran ya'nan nontërinco' nontaantarinco. Tronpita pihuipiso pochin natanahuë.

—Isëquë huëntaquë'. Nani ma'sha a'nochinquën. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoto, anitotaranquën, itërinco.

² A'nanaya Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin Yosë ya'huërinso' quënanahuë. Hua'anëntacaso' shiranëinquë a'nara' huënsëárin, ni'nahuë. ³ Inaquë nisha pochin ya'norin. Na'pi noyápiachin nininso pochin huënaratarin. Caspi, cornarina inapita pochin huënaratarin. Noyápiachin ya'norin. Yahua'tani tahuitërin, huënsëárin. Yahua'tan niponahuë', huëron pochin caninchin a'pinin. Ismirarita pochin huënaratarin, ni'nahuë. ⁴ Inaquë cato shonca catapini ansiano'sa' hua'anëntacaso' shiraro'saquë tahuishin miáchin huënsëapi. Huirichinachin a'mopi. Yancotë' oro quëran nininso' yancopi. ⁵ Yosë hua'anëntacaso' shiranën quëran o'cori pochin nininso' pipiarin. Huënsha huënsha'tarin. Huiratocarintërinso pochin nonpiso' natanahuë. Canchisë pën nënërinso' Yosë notënanquë chachin

ni'nahuë. Inapitaso' canchisë ispiritoto'sa' Yosëri camairinso', ténahuë. ⁶ Shira notënanquë panca sono pochin ya'huërin. Co i'sha pochinhuë'. Isihuico pochin niponahuë', acopoquë huarë' quënantërë'.

Yosë shiranën tahuirinquë catapini ma'sharo'sa pochin nininso' ya'huëpi, nanpirihuanpiso'. Na'a ya'pirahuanatona', itoparan itoparan quënantopi. ⁷ Nisha nisha ni'topi. A'naso' pa'pini pochin ya'norin. A'nanta' toro pochin ya'norin. A'nanta' piyapi pochin ya'piratërin. Ya'natoninsoso', panca onian pochin ya'norin. ⁸ Nisha nisha niponaraihuë', ya'ipiya anpiantëhuanpi. Saota saota ya'huëtopi. Ina aipi, ina acopo', cato quëran chachin ya'pirin ya'huëtopi. Inapitaso' tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotápi. Co ta'topihuë'. Napopianachin naporapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! ¡Noyasáchin ninin! Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Iráca quëra huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiárin. Inaso' ya'huërárin. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi.

⁹ Apira apira chinotapi. “¡Ma noyacha Yosëso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Na'con catahuarinpoa' ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,' itahua'. Inaso' hua'anëntomiatarinpoa'. Co onporonta' ta'huantarinhue'," topachinara, ¹⁰ ansiano'santa' Yosë yonquiapi. “Tëhuëinchachin hua'anëntërinpoa'. Co onporonta' chimianinhue'," ta'tona', cato shonca catapini chachin isonahuatona', chinotapi: “Quëmasáchin nóyanquën,” itatona', Yosëri ayancotërinso',

shiranën notënanquë acoantapi. Chinotatona', itapona':

11 “Quëmasáchin Sinioro imarainquën. Noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën. Nani tahuëri natëinënquën. Ya'ipi nanitaparan. Ya'ipi ma'sha ninan. Quëma nohuanton, ipora huanta' ya'huarin,” itopi.

5

Carniroa'hua quirica ma'patërinsó'

1 Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Inápaquë ya'huërinso' quënanato, quirica ni'nahuë, so'nanpinan. Inchinan imirin quëran Yosëri së'quërarin. Cato quëran chachin nani ninshitërin. To'niquë noyá achinpitërin. Canchisëro' achinpitërin. 2 A'na anquëninta' ni'nahuë. Chiníquën nanantaton, chiníquën nonin.

—¿Inta' noya noya ni'ton, nanan ya'huëtërin to'niro'sa' i'shotahuaton iso quirica oporinacaso'? tënin.

3 Ya'ipiro'paquë yonisápirinahuë', co insonta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinacaso'. Inápaquë ya'huëpisopitanta' co nanitopihuë'. Acoporonta' yonípirinahuë', co inso tëranta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinatón nicacaso'. 4 Co insonta' nanitohuachinhuë', chiníquën sëtato, na'nërahuë. Na'nëapirahuë', 5 a'na ansiano sha'huitërinco.

—Ama na'nëquësuhuë'. Ni'quë'. Tapi shiin nani ya'ipi minsërin. Cota huëntonënquë nasitaton, chini chiníquën nanantërin. Inari nanitërin to'ni i'shotahuaton quirica oporinacaso', itërinco.

6 Itohuachincora, Quisoso quënanahuë. Huancanachin Yosë huënsërinso ya'cariya huaniarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapitari tancapitopi. Quisoso chachin niponahuë', carniroa'hua nani tēpapiso pochin ya'norin. Canchisë pomohuan nisahuaton, canchisë ya'pirin ya'huëtërin. Chiniquën nanantaton, canchisë ispiritoro'sa' a'parin ya'ipiro'paquë nicainpoaso marë'. 7 Ina quëran ya'cariconahuaton, Yosë inchinan quëran quirica ma'parin. 8 Nani ma'pahuachina, ma'sharo'sa pochin nininsopita isonahuatona', Carniroa'hua chinotapi. Ansiano'santa' isonahuatona', ina chinotapi. A'naya a'naya arparo'sa' sē'quëpi pi'niatona' chinotacaiso marë'. Sënaonta' a'naya a'naya quëpapi, oro quëran nininso'. Inaquë yonarin pochin pimóchin nininso' ya'huërin tomontacaso marë'. Tomontërinso pochin imarëhuasopita Yosë nontërehua'. "Nontohuatëhua', noya nataninpoa'," ta'tona', Yosë chinotapi. 9 Chinotatona', inahuara yonquinëna quëran nasha cantanën cantarapi.

"Noya noyanquën, Siniro, ni'ton, nanan ya'huëtërinquën quirica ni'camaso'. To'ni i'shotohuatan, nani ma'sha anitotarancoi. Iráca tēparinënquën. Chiminaton, piyapi'sa' sopai quëran ocoiran Yosë imacaiso marë'. Napoaton quëmasáchin nanitëran ya'ipiya hua'anëntacaso'. Nisha nisha parti ya'huëpirinahuë', imarinënquën, Siniro. Nisha nisha nananquë nonpisopita imarinënquën. Nisha nisha copirnorin hua'anëntërinso' niponaraihuë',

natërinënquën.

10 Hua'anëntëranquë aya'conan. Corto hua'ano'sa pochin acoran Yosëichin yonquicaiso marë'. A'na tahuëri no'paquë chachin ichihua'anëntaran huachi. Ma noyanquëncha quëmaso paya,” itopi, cantatona'.

11 Ina quëran hua'huayätërahuë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë shiranën, ma'sharo'sa pochin nininsopita, ansiano'sa' inapita tancapitopi. Hua'huayätërahuë ya'huëpi, co pichinahuanhuë'. Inapitanta' chiniquën naporapi:

12 “¡Ma noyacha Carniroa'huaso paya! Piyapi'sa' oshanëna' inquitacaso marë' chiminin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin. Nani ma'sha ya'huëtërin, ya'ipi hua'anëntarin. Ya'ipi nitotërin. Napoaton ya'ipinpoa' natëahua'. ‘Yosparinquën, Sinioro,’ itahua’,” tosapi.

13 Ina quëran ya'ipi Yosëri nininsopita napopianachin chinotapi, natanahuë. Inápaquë ya'huërinsoyita, isoro'paquë ya'huërinsoyita, chiminpisoyita, marëquë ya'huërinsoyita, ya'ipiya Yosë chinotapi.

“Ma noyacha Tata Yosëso paya. Hua'anëntarinpoa' ni'ton, ‘Yosparinquën’ itahua'. Inasáchin natëahua'. Noya noya ni'ton, chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparin. Carniroa'huanta' inapochachin chinotahua'. Ipora quëra huarë' ina natëahua’,” tosapi.

14 —Naporinchi paya. Tëhuënychachin inasáchin natëahua', topi catapini ma'sharo'sa pochin ninin-

sopitanta'. Ansiano'santa' isonahuatona', chinotapi.

6

To'ni i'shorinso'

¹ Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Quirica so'nanpinan nininso' quënantarahuë, canchisë to'niquë achinpitërinso'. Naporo' Carniroa'huari ya'nan achinpitërinso' i'shotërin. I'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininso' chiniquën nonin, huirá pochin natanahuë.

—¡Huëquë huachi! itërin.

² Itohuachina, cahuario ya'norin, ni'nahuë, huiríchin nininso'. Ina aipi quëmapi huënsëarin. Pë'chinan quëparin. Piyapi'sa' yaminsërin ni'ton, hua'an pochin yancotëtatón, pa'sarin minsëcaso marë'.

³ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoarinta' përantarin.

—¡Huëquë huachi! itërin. ⁴ Itohuachina, nisha cahuario ya'norin, quëhuashin nininso'. Ina aipi a'na quëmapinta' huënsëarin. Panca sahuëni së'quëarin. Chiniquën nanan ya'huëtërin quira nicacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë na'a piyapi'sa' niahuëatona', nitëparapi. Nisha nisha partí quira nisapi. Co huachi noya ya'huapihuë'.

⁵ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin.

—¡Huëquë huachi! itohuachina, yara cahuario ya'norin, ni'nahuë. Quëmapi ina aipi huënsërinso'

paransa sē'quërin cosharo' pētēnacaso marē'.
 6 Naporo' catapini ma'sharo'sa' huancánachin,
 noninso' natanahuë:

—Ya'ipi cosharo' na'con pa'tarin. A'na tahuërira'
 i'huaquë huarë' sacatopirínahuë', a'na quiroichin
 trico pa'anapi. Inapochachin a'na cosharonta'
 pahuanarin. Sipataso' trico pochin niponahuë', co
 ina pochin pa'topirínahuë', inanta' pa'tarin. A'na
 tahuërira' i'huaquë huarë' sacatopirínahuë', cara
 quiroichin pa'anapi. Toma', huino, inapitanta'
 pahuanarin. Ni'cona chiniatama', tēnin.

7 Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso'
 i'shotantarin. Nani catapini i'shotërin. Ina
 i'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari
 përantarin, ya'natomarinso'.

8 —¡Huëquë huachi! itohuachina, a'na
 cahuarionta' ya'noantarin, sha'píchin nininso'.
 Quëmapi ina aipi huënsërinso', Chimirin itopi. Ina
 nohuanton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Notohuaro'
 chminatona', chimipiro'sa' ya'huëpiquë pa'sapi.
 A'naquën niahuëatona', nitëparapi. A'naquën
 tanari tēpaarin. Naporahuaton, chiníquën caniori
 masarin ni'ton, na'a piyapi'sa' chiminapi.
 Tanan ni'niro'sarinta' tēparapi. Inapoatona',
 patoma patoma pochin piyapi'sa' chiminapi.
 Cacharonqué un cuarto itopi.

9 Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso'
 i'shotantarin. I'shotantahuachina, artaro Yosë
 chinotacaso marë' acorinso' inápaquë ni'nahuë.
 Inanaquë na'a imapisopita chiminpisopita
 quënanahuë. Nanpipona', nóya imapi. Co
 tē'huatonaraihuë', Yosë nanamën a'chinpi. Ina

marë' tēpapi. ¹⁰ Tēpahuachinara, hua'yanëna' inápaquë ya'huëcontarahuatona', Yosë nontápi.

—Quëma Siniro chini chiníquën nanantëran. Noyasáchin nicon, no'tëquën nonan. ¿Onporo huarëta' oshahuano'sa' ana'intaran? Tēparinacoiso marë' no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin, tosapi.

¹¹ Napotohuachinara, Yosëri itërin:

—Ninataco'. Oshaquëran ana'intarahuë. Co tahuëri naniyatërarinhuë'. A'napita imarinacosopita ipora huanta' pënëntapi. A'naquën tēpaantahuachina', isëquë chachin huëantapi anta'. Naporo huarë' tēparinënquëmasopita no'tëquën ana'intarahuë, itërin. Itahuaton, huiríchin a'mocaiso' quëtërin. Noyápiachin cancantopi ni'ton, huiríchin a'motërin.

¹² Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotaantarin. Inarë' nani saotaro' i'shorin. Inapotihuachina, panca ocohua pa'sarin. Pi'i tashiaton yaráchin nizarin. Yoquinta' co huachi a'pianinhuë'. Nincoan huë'saponahuë', quëhuashin huënai pochin nizarin.

¹³ Naporahuaton, tayloraro'santa' anotapi. Iquira nara nitërinso' canora niponahuë', panca ihuan pa'pachina, notohuaro shitatërinso pochin nisapi.

¹⁴ Pi'iro'tënta' capa nizarin. Quirica so'nanëso pochin co huachi ya'noarinhuë'. Naporahuaton, motopiro'sa', so'tono'sa', inapitanta' nacon nacontatona', itopa itopa nichihuincapi.

¹⁵ Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ta'arapi. Copirnoros'sa', hua'ano'sa', sontaro hua'ano'sa', ma'huano'sa', chiníquëno'sa', inapita Yosë tē'huatatona', ta'arapi. Motopi'pa' ta'arahuatona', na'pi nanino'saquë ya'conapi na'picaíso marë'.

Patrono'sa' piyapinēnpitarē chachin panca na'pianaro'saquē na'pirapi. ¹⁶ Ya'ipi piyapi'sa' tē'huatatona', motopi nontapirinahuē':

—Panca na'piro'sa' notarintatona', ya'copiinacoi ama Yosē quēnanaincoiso marēhuē'. Inápaquē hua'anēntarin. Carniroa'huanta' chiniquēn no'huirincoi. ¹⁷ Nani ana'intacaso' tahuēri nanirin. Ana'intoahuachincoi, co insonta nanitarinhuē ina chinitacaso', tosapi.

7

Yosē marcanēn acotopiso'

¹ Ina quēran Yosē nohuanton, hua'narēso pochin niantarahuē. A'na tahuēri ma'sha onpocaso' a'notantarinco. Catapini anquēni ya'nopi, ni'nahuē. A'naso' pi'i pipirinso' parti huaniarin. A'nanta' pi'i ya'coninso' parti huaniarin. Huancanachionta' cato' ninotērapí. Inaquēpita Yosēri acorin isoro'pa' ana'intacaiso marē'. Oshaquēran Yosē nohuanton, ana'intapi. Pi'pisha pahuanarin ni'ton, anquēniro'sari ihuan ya'copirapi ama marēquē, isoro'paquē inaquēpita ma'sha onpocaiso marēhuē'. Ama nararo'sa tēranta' oyanacaiso marēhuē' ya'copirapi. ² Ina quēran a'nanaya a'na anquēninta' ya'noantarin. Pi'i pipirinso' parti quēran huē'sahuaton, hua'na'huaya quēsarin Tata Yosē marcanēn acocaso marē'. Inaso' catapini anquēniro'sa' sha'huitērin:

³—Ama apiramiáchin ana'intocoso'huē'. Ninat-aco Yosē piyapinēnpita catahuai. Co Yosē marcanēn acochátēraraihuē'. Tē'yainaquē acotēra'piapoi.

Nani acotohuatoi, ya'ipiro'pa', marë, nararo'sa', inapita ana'intoco', itiirin.

⁴ Ina quëran të'yainaquë Yosë marcanën acotëra'piapi a'napitari nohuitacaiso marë'. Notohuaro' acotë'yatëra'piapi. Pichirahuaton:

—Pasa catapini shonca catapini huaranca acotërai, tënin, natanahuë. Ya'ipi Israiro huëntono'saquë napotërin. ⁵⁻⁸ Shonca cato' huëntono'sa' ya'huërin, israiro'sa' itopiso'. Nisha nisha nininsopita ya'huëpi: Cota, Nopino, Caro, Asiri, Nipitari, Manasisi, Simion, Nihui, Isacaro, Saporono, Cosi, Mincamin, inanapo huëntono'sa' ya'huërin ni'ton, shonca cato huaranca, shonca cato huaranca acotë'yatëra'piapi.

Huiríchin a'mopiso'

⁹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Yosë'pa' quënanahuë. Co pichicasohuë'. Nisha nisha piyapi'sa' Yosë hua'anëntacaso' shiranën notënanquë huaniapi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Nisha nisha parti quëran huëcatona', Carniroa'hua yamotatona', notërapí. Inapitaso' huiríchin a'mopi. Mërëmë pochin nininso' së'quërahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁰ “Tata Yosëíchin nicha'ërinpoa'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. Carniroa'hua anoyacantërinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi chiníquën nonatona'.

¹¹ Inaquë Yosë chachin hua'anëntacaso' shiranëncuë huënsëarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapitari tancapitopi. Ina tahuirinquë notohuaro'

anquëniro'sa' huaniapi. Chinotopiso'
natanahuatona', inapitanta' isonahuatona', Yosë
chinotapi:

12 “Tëhuëncachin Sinioro, piyapi'sa' nicha'ëran.
¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Ya'ipiya
chinochinënquën. Ya'ipi nitotëran.
Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya
nanitaparan ni'ton, ya'ipi natëinënquën.
'Yosparinquën,' ichinënquën. Na'con
natëmiatarainquën. Co onporonta'
a'poarainquënhuë'. Amen,” itapi.

13 Ina quëran a'na ansiano nataninco.

—¿Ma piyapi'sata' isopita, huiríchin a'mopiso'?
¿Intohua quëranta' huëntapi? ¿Nitotëran ti? itërinco.

14 —Co caso' nitotërahuë'. Quëma nitotëranso'.
Sha'huitoco canta' nitochi, itohuatëra,
sha'huitërinco:

—Isopitaso' chiníquën parisitaponaraihuë', co
Yosë a'popihuë'. Carniroa'huari huënainën quëran
anoyacancantërin ni'ton, huiríchin a'mopi.

15 Napoaton Yosë ya'huërinquë huëntapi.
Tahuërirë chachin tashirë chachin ina chinotapi.
Yosëri ichiya'huëaton, ni'sarin. 16 Co huachi
tanaponahuë', co yamoroponahuë'. Co
pi'iri picahuachin, parisitaponahuë'. Noya
ya'huëintarapi. 17 Ni'co'. Hua'anëni ohuicanënpita
noya a'páarin. Quëchitërahuaton, noya ii' a'notërin
o'ocaiso marë'. Inapochachin Carniroa'huari
imapisopita a'páarin. Yosë'pa' noya noya
nanpiapi. Yosëri chachin na'nëi' amitarin ni'ton,
co huachi sëtaponahuë', itërinco.

8

Sënan oro quëran nininso'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco, ni'nahuë. Ipora huanta' Carniroa'hua quirica së'quëarin. Nani saota to'niquë achinpitërinso' i'shotërin. A'naíchin pahuanarin i'shocaso'. Naporo' a'naíchin nininso' i'shotarin. I'shotohuachina, ya'ipiya copica topi. Miria ora pochin co manta' nonpihuë'. ² Ina quëran canchisë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë notënanquë huanirapi. Inaquë huanihuachinara, a'naya a'naya tronpita quëtopi pihuicaiso marë'. ³⁻⁴ Co'huara pihuiyatërasoihuë', a'na anquëninta' huëcaton, Yosë chinotopiquë artaroa'huaya notënanquë huaniconin. A'pëtinan oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë na'a yonarin pochin pimóchin nininso' acorin panca tomontacaso marë'. Yosë ya'huërinquë chachin tomontarin. Tomontërinso pochin Yosë imapisopitanta' ina nontápi. “Ma noyanquëncha quëmaso paya. Nani tahuëri catahuacoj, Sinioro,” itohuachinara, noya natanin. ⁵ Ina quëran anquëni Yosë artaronëinquë ya'caritahuaton, na'a pënaya' manin. A'pëtinanquë acorahuaton, isoro'paquë tē'yatërin. Tē'yatohuachina, a'naroáchin huira pochin natanahuë. Chiníquën tēnëntërin. O'corinta' huënsha huënsha'tarin. Naporahuaton, panca ocohua pa'nin. (Nani huachi Yosëri ana'intarin, tēnahuë.)

Tronpita pihuipiso'

⁶ Naporó' canchisë anquëniro'sa' tronpita yapi-huirapi. Co napopianachin pihuiapihuë'. A'naya a'naya pihuirapi.

⁷ Ya'nán pihuirinso' irinpachina, Yosë nohuan-ton, ocai', pën, inapita inápa quëran anotarín. Huënaire chachin anotarín. Pancana huiquitarín. Patoma pochin huiquitarín. [Cacharonquë un tercero, topiso'.] Nararo'sa', panpatëro' inapitanta napochachin huiquitarín.

⁸ Ina quëran a'na anquëninta' tronpita pihuiantarín. Pihuiantahuachina, panca motopi pochin nininso' ni'nahuë. Pën pochin orotërimarin. Yosë nohuan-ton, marëquë anoitërin. Inaquë anotohuachina, patoma pochin marë huënai taranin. ⁹ Patoma pochin ma'sharo'sa' inaquë ya'huërinso' chiminpi huachi. Panca nancharo'santa' patoma pochin ta'huantopi.

¹⁰ Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, panca tayora anotarín, panca orotërinso'. Anotohuachina, Yosë nohuan-ton, patoma pochin iiro'sa' tapiarin. ¹¹ Ina tayoraso' Main itopi. Tëquëin, i'shaa'huaro'sa', inapita patoma pochin main nisarín. Máin ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' ina o'otona', chiminapi.

¹² Nani cara anquëni pihuirin. A'nanta' pihuiantahuachina, Yosë nohuan-ton, patoma pochin pi'i tapiarin. Yoqui, tayoraro'sa', inapitanta' patoma pochin tapiapi. Napoaton tahuëri nipachina, co huachi pi'i noya a'pianinhuë'. Tashinta' yoqui, tayoraro'sa', inapita co huachi noya a'pianpihuë'.

13 Ina quëran panca onian quënanahuë. Inápaquë a'ninquëchin yanponarin. Piyapi pochin noninso' natanahuë.

—¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosë a'popi ni'ton, piyapi'sa' chiníquën parisitapona'. A'napita anquëniro'sa' pihuiantahuachina, isoro'paquë ya'huëpisopita aquë aquëtë' parisitapona', ténin.

9

1 Ina piquëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, tayora anotërinso pochin a'nanta' o'marin. Yosë nohuanton, chiníquën nanan ya'huëtërin sopairo'sa' oncorapirinsó' parti i'soatacaso marë'. Nanin acoporo' pa'ninso' i'soatarin. 2 I'soatohuachina, acopo quëran conai' pipiarin. Yaráchin tomontarin. Panca pën quëran tomontërinso pochin pipiton, pi'i ya'copiarin. Ya'ipi parti tashiarin. 3 Naporahuaton, conai quëran notohuaro' sopairo'sa' pipiapi. Panca sëquërë pochin ya'norahuatona', pipiapi. Pa'pi të'huatoro'. Sëquërë pochin niponaraihuë', yonpinca pochin huitapi. 4 “Ama panpatëro', nara mono', nitërinso' inapita pë'yacosohuë'. Piyapi'sa' co Yosë marcanën të'yainquë ya'huëtöhuachinarahuë', inapita aparisitoco',” itërin. 5 Co tëpaponaraihuë', a'natërápo yoqui pochin aparisitapi. Yonpincari huininso pochin niponahuë', co sanoaponhuë'. Pa'pi iquin natanaponaraihuë', co chiminaponahuë'. 6 Na'con parisitatona': “Chimiin nipachin,” tosapirinahuë', co chiminaponahuë'. Chiminacaiso' nohuantopirinahuë', co nanitapihuë'.

7 Panca sēquērē pochin ya'notona', chiníquēn pa'sapi. Cahuarioro'sa' quira nicacaiso marē' tapapiso pochin pa'sapi. Yancotē pochin oro quēran nininso' yancopi. Naporahuaton, piyapi pochin ni'topi. 8 Aihuan ni'ton, sanapi pochin aintapi. Pa'pini' pochin natētopi. 9 Sha'huētēonta' tachiton. Hua'na pochin ni'ton, co ohuanchináchinhuē'. Pa'pachinara, anpiantēna quēran chiníquēn tēnētērapí. Quira toronano'sa' cahuarioro'sari ohuararinso pochin tēnētapi. 10 Naporahuaton, yonpinca pochin hui'notopi. Iquin huitatona', a'natērápo yoqui pochin aparisitapi. 11 Hua'anēn ya'huētērin anta'. Inari camairinso', sopairo'sa' oncorapirinso' parti quēran huē'nin. Cotio nananquē Apatono itopiso'. Crico nananquē Aporiono itopi. Tiquitona'pi tapon naporin.

12 Na'con parisitacaiso' ninoton, nani a'notērinco. Ina ni'pirahuē', na'con na'con parisitacaso' ya'huapon. Catoro' aparisitacaso' pahuanarin nica'huaso'.

13 Yosē nohuanton, nani a'natērápo anquēniro'sa' tronpita pihuipi co noyahuē' nipisopita ana'intacaiso marē'. Ina quēran a'na anquēninta' pihuiantahuachina, inápaquē nontērinso' natanahuē. Artaroa'huaya pomonēnpita huáncana quēran nontaton, pihuitona'pi itapon: 14 “Catapini anquēniro'sa' i'quiritēquē pa'ina' piyapi'sa' aparisitacaiso marē'. Panca i' yonsanquē nani ninarapiso', Iyopiratisii' itopiquē,” itērin.

15 Itohuachina, anquēniro'sa' a'parin piyapi'sa'

ana'intacaiso marë'. Iráca inaquë acopirinhüë'. Nani ora nanirin ni'ton, a'parin huachi patoma pochin piyapi'sa' tēpacaiso marë'. ¹⁶ Ina quëran hua'huayátērahuë sontaro'sa' huë'sapi, ni'nahuë. Cahuarioro'sa aipi huënsëriapi. “Cato pasa michon huë'sapi,” tēnin, natanahuë.

¹⁷ Hua'narëso pochin a'ninquëchin quënanahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' quënantarahüë. Hua'na coton sontaro'sa' a'mopiso pochin a'mopi. Pēnsa pochin huënaráchin nipi. A'naquë caninchin. A'nanta' sha'píchin. Cahuarioro'santa' nisha ya'nopi. Pa'pini' pochin mototopi. Nanamën quëran pën, conai', sha'pi mo'shi', inapita pipiapi. ¹⁸ Cahuarioro'sa nanamëna quëran inapita pipirahuatona', patoma pochin piyapi'sa' tēparapi. Notohuaro' chiminapi. ¹⁹ Nanamëna quëran tēparapi. Huinamëna quëraonta' ya'huan pochin quëtētatona', tēparapi.

²⁰ Na'a piyapi'sa' chiminpirinahuë', co naporo tēranta' a'napitaso' yonquiapihuë'. Ni'saponaraihuë', inachachin co noyahuë' cancantapi. Aquëtë chachin sopairo'sa' chinotapi. Nisha nisha mamanshi moshapi. Oro quëran, prata quëran, hua'na quëran, na'pi quëran, nara quëran, ina quëranpita nipiso'. Co inapitaso' quënantopihuë', co natantopihuë', co iratopihuë'. Co nanpipirinahuë', mosharapi. ²¹ Pa'pi co noyahuë' cancantatona', tēpatapi, pēnotapi, monshihuanapi, ma'sha ihuatapi. Yosëri ana'intërinsó' ni'sáponaraihuë', co naporo tēranta' nohuantapihuë' oshanëna' a'pocaiso'.

10

Quirica'huaya oporininsó'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin a'na anquëninta' niantarahuë, chiníquën nanantërinso'. Chitoro' huancana inápa quëran o'mararin. Motën yahua'tani tahuitërin. Ya'pirin pi'i pochin a'pinin. Tonainta' pën pochin ya'noarin.

² Quirica'huaya së'quërin. So'nanpinan nipirinhüë', nani oporininsó' së'quërin. O'marahuatón, inchinan nantën quëran marëquë i'naitarin. Ahuënan nantën quëran isoro'paquë i'narin. Panca masho ni'ton, naporin. ³ Chiníquën nanantaton, chiníquën nonsarin. Pa'pini' përarinsó pochin natanahuë. Përapachina, inápa quëran canchisë huira pochin nininsopitari a'panipi. ⁴ Nonpachinara, natanato quiricaquë yaninshitopirahuë', inápa quëran a'na sha'huitërinco: "Ama naporinsó' ninshitëquësóhuë'. Co a'napita sha'huitacaso' ya'huërinhuë'," itërinco.

⁵ Naporo' panca anquëni marëquë, no'paquë inaquëpita i'narinso' inchinan tanpaquën anquiontarin. ⁶ "Yosë ni'sárinco ni'ton, co nonpinahuë'. Inaso' iráca quëran huarë' ya'huaton, co onporonta' ayaponhuë'. Isoro'pa, marë, pi'iro'të', ya'ipi ya'huërinso'pita inari ninin. Tëhuënychachin co huachi hua'qui quëranhuë' ana'intomiatarin. ⁷ A'naíchin anquëni pahuanarin tronpita pihuicasó'. Ina pihuiantahuachina, oshahuano'sa' ana'intahuaton, ya'ipiya Yosëri hua'anëntarin. Piyapi'sa' inahuara co nitotopihuë'. Iráca quëran huarë' Yosë nohuanton,

pënëntona'piro'sa' ninopirinahuë', ipora huarë' nanirin. Inimiconënpita ana'intahuaton, hua'anëntarin," tēnin panca anquëni.

⁸ Ipora huanta' a'na nantēn quëran marëquë i'naitarin. A'na quëraonta' no'paquë i'narin. Ina quëran inápa quëran nontërinco' itantarinco:

—Paaton, quirica'huaya së'quërinso' ma'paquë',
⁹ itohuachincora, pa'sahuato,

—Quirica'huaya quëtoco, itërahuë.

—Noyahua'. Macaton, ca'quë'. Ninoi pochin cashin ca'saran. Napoaponahuë', nani ni'ipatan, main nisarin, itërinco.

¹⁰ Quirica'huaya masahuato, ca'nahuë. Ninoi pochin cashin ca'pirahuë'. Nani ni'ipatëra, main natanahuë. ¹¹ Ina quëran sha'huitërinaco:

—Na'a piyapi'sa' pënëantaquë'. A'na tahuëri ma'sona onpocaiso' Yosë anitotarinquën. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, copirnoros'sa', inapita ma'sona onpocaiso' Yosë ninoton, anitotarinquën ninshitamaso marë', itërinaco.

11

Catoya'pi Yosëri a'parinso'

¹ Ina quëran mitro pochin nininso' quëtërinaco a'nica'huaso marë'.

—Yosë chinotopiso pëi' a'niconquë'. Artaronta' a'niquë'. Nani a'nihuatan, piyapi'santa' Yosë chinotopisopita onposona ya'huëpiso' nitotacaso marë' pichiquë'. ² I'iratëso nipirinhue', ama a'niquësohue'. Inaquë nisha piyapi'sa' ya'conapi. Co Yosë imaponaraihuë', inaquë ya'conahuatona', tapirapi. Yosë ninanonëonta' tapirapi. Cara pi'ipi

miria pochin napotapi. ³ Naporo tahuëri'sa' cato' quëmapi a'pararahuë pënëntacaiso marë'. Yaa'pahuato, chiníquën nanan quëtarahuë no'tëquën sha'huicaiso marë'. Piyapi'sa' na'con oshahuanpi ni'ton, cato' quëmapi sëtapi. Sëtatona' sa'catën nininso' a'mosapi piyapi'sa' oshanëna' ayonquicaiso marë'. Cara pi'ipi miria pënëntapi, itërinco Yosë.

⁴ Catoya'piso' nóya pënëntapona', Yosëri chachin a'parinso'. Panca nanparino'sa' orotërinso pochin nicatona', Yosë nanamën anitotapona'. Oripo nara pochin nipi anta', Yosë notënanquë ya'huërinso'. ⁵ Yosë nohuanton, sacai' nininsopita nanitapapi. A'napitari yatëpahuachina', nanamëna quëran pën pipiarin. Pipihuachina, yatëpapisopita huëyarapi. Huëyarahuatona', chiminapi. Ina pochin Yosëri catahuarin ni'ton, minsëapi. ⁶ Iráca pënëntona'piro'sa' nani ma'sha nipi piyapi'sa' ayonquicaiso marë'. Inapochachin catoya'pi Yosëri a'parinso', nani ma'sha nanitapaapi. Yosë nontahuachina', co o'nanaponhuë'. Inapotatona', pënëntápona'. Tëquëionta' nontahuachina', huënai' taranapon. Ina quëran Yosë nohuanton, nisha nisha canioro'sa' acorapi Yosë yonquicaiso marë'.

⁷ Nani ya'ipi noyá pënëntohuachina', co huachi aquëtë' pënëntacaso' ya'huaponhuë'. Naporo' ma'sha pa'pi tē'huatoro nininso' ya'noarin. Acoporo' quëran huë'sarin. Huë'sahuaton, cato ya'pi ahuëquiarin. Ina quëran minsërahuaton, tēpararin.

⁸ Quirosarinquë chachin tēpararin. Inaquë iráca Quisosonta' tēpapi. Inaquë ya'huëpisopita pa'pi co noyahuë' cancantopi. Sotomaquë, Iquipitoquë inaquëpita ya'huëpisopita pochin cancantatona',

oshahuanacaisoáchin yonquipi. Catoya'pi tēpahuachina', cachiquē tē'yatapi. Co pa'pitapihuē'.
 9 Cara tahuēri miria pochin nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquē nonpisopita inapitari ni'sapi. Nicaponaraihuē', co nohuantapihuē' pa'pitacaiso'.
 10 Tēpapi ni'ton, capa cancantatona', pita nisapi. Ma'shanēnanta' topinan a'naya a'naya niquētapi. “Hua'qui' pēnēnatonpoa', apininpoa' nipirinhue', iporaso' nani chiminpi,” ta'tona', capa cancantapi.
 11 Cara tahuēri miria napoápirinahuē', a'nanaya Yosē nohuanton, nanopiantarahuatona', huanintarapi. Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'pi tē'huatapi.
 12 Naporo' inápa quēran nontērinso' natanapi.

—¡Isēquē huēntaco huachi! itarin. Napotohuachina, inimiconēnpitari nicasoi', catoya'piso' inápaquē paantapi. Chitororē chachin paantapi.
 13 Naporo chachin panca ocohua pa'sarin. Pa'pachina, notohuaro' pēiro'sa' ohuatarin. Canchisē huaranca piyapi'sa' chiminapi huachi. A'napitaso' pa'pi tē'huatapi. “Yosē nohuanton, naporin. ¡Ma'pitacha nanitaparin paya!” tosapi.

14 Nani catoro' parisitapiso' ni'nahuē. Shiarahuaton, a'nanta' a'notantarinco. Hua'narēso pochin ni'nahuēso' sha'huichinquēma'.

Ya'natontarinso' pihuirinso'

15 Ina quēran ya'natontarinso' anquēninta', pihuiantarin. Pihuihuachina, inápaquē chiníquēn nonsapi, natanahuē.

“Iráca quēra huarē' na'a copirnoros'a' ya'huēpirinahuē', iporaso' Yosēri ya'ipiya hua'anēntarin. Quisocristorē chachin

hua'anëntomiatarin. Co onporonta'
pipiapihuë'," tosapi.

16-17 Cato shonca catapini ansiano'santa' Yosë'pa'
ya'huëpiso' isonahuatona', Yosë chinotapi:

“Yosparinquën, Siniro. Quëmasáchin ya'ipi nani-
taparan. Iráca quëran huarë' ya'huaton,
ipora huanta' nanpiaran. Chini chiníquën
nanantaton, ya'ipi hua'anëntaran.

18 Nisha nisha piyapi'sa' no'huirinënquënsopita
ana'intaran. Ya'ipi chiminpisopi-
tanta' no'tëquën ana'intaran. Imar-
inënquënsopitaso nipirihuë', acanaaran.
Inso tëranta' natëhuachinquën, inápaquë
quëpaaran. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa',
inapita imapachinënquën, acanaaran.
A'napitaso nipirihuë' piyapi'sa'
aparisitatona tēpapi ni'ton, chiníquën
ana'intaran,” itapi.

19 Ina quëran hua'narëso pochin nicasoco, Yosë
pëinën inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin ni'nahuë.
Iráca chinotopiso pëi acohuana Yosë caposonën
ya'huërin. Ina pochin nininso' inápaquë ni'nahuë.
Nicasoco, o'coritërin, tēnëntërin, huiratërin, oco-
hua pa'nin, ocai' anotërin, naporin. Yosë chiníquën
nanantërin ni'ton, naporin.

12

Panca ya'huan pochin ya'norinso'

¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso
pochin niantarahuë ayonquiinpoaso marë'.
A'na sanapi inápaquë quënanahuë. A'morinso'
huënaráchin huënaráchin. Pi'i pochin a'pinin.

Nantëanaquë yoqui ya'huërin. Shonca cato' tayloraro'sari yancotë pochin motën tahuitërin. ² Inaso' cayoron. Nani yahuaiarin ni'ton, chiniquën iquitaton, parisitárin. ³ Ina quëran a'na ma'sha inápaquë ya'norin, niantarahüë. Panca ya'huan pochin niponahuë', ina quëran panca panca ninin. Quëhuashin nisahuaton, canchisë motën ya'huëtërin, shonca pomohuanin. A'naya a'naya motënuquë hua'an pochin yancotë yancorin. ⁴ Huinamën quëran inápaquë huihuicontahuachina, tayloraro'sa' a'tëntontarahuatón, isoro'paquë të'yatimarin. Patoma pochin të'yatimarin. Ina quëran hua'narëso pochin quënantarahüë. Panca ya'huan pochin nininso' pa'nin. Sanapi notënanquë huaniarin. “Huaihuachin, hua'huin matahuato, ca'sarahüë,” ta'ton, ninararin. ⁵ Ninaso', huairin. Quëmapia'huaya huairin. Inaso' chini chiniquën nanantaton, a'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntapon. No'tëquën ana'intapon ni'ton, ya'huani yatëparin. Ina marë' ninarápirinhuë'. Nani nasitohuachina, Yosëri nicha'ërin. Ya'huërinquë chachin quëpantarin ichihua'anëntacaso marë'. ⁶ A'shinso nipirinhüë', co piyapi ya'huërinquëhuë' ta'arin. Inaquë Yosëri nani tapatërin ya'huëcaso marë'. Cara pi'ipi miria pochin inaquë ya'huarin ni'ton, cosharo' quëtapi. ⁷ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. Inápaquë quira nisapi. Anquëni hua'an Miquiri itopiso' anquëninënpita camairin panca ya'huan pochin nininso' minsëcaiso marë'. Inanta' anquëniro'sa' camairinsopitarë chachin ahuëtopirinhüë', ⁸ co nanitopihuë' minsëcaiso'.

Miquiri anquëninënpitari minsërahuatona', isoro'paquë a'paimapi. ⁹ Inapotatona', panca ya'huan pochin nininso' inápa quëran të'yatopi. Inaso' sopai chachin, Satanasë itopiso'. Ya'ipi piyapi'sa' yanonpintërin. Ina minsërahuatona', anquëninënpitarë chachin isoro'paquë të'yatopi.

¹⁰ Ina quëran inápaquë chiníquën noninso' natanahuë.

“Tëhuëenchachin sopai yaminsëpirinpoahuë', Yosë nicha'ërinpoa'. Quisocristorë chachin hua'anëntarinpoa'. Sopairi Yosë nontaton, na'con sha'huirapirinpoa'. ‘Oshahuanpi,’ itëra'piarinpoa'. Tahuërirë chachin tashirë chachin sha'huirapiápirinpoahuë', nani Yosëri minsërin.

¹¹ Carniroa'hua chiminaton, huënainën quëran anoyacancantërinpoa' ni'ton, sopai minsërehua'. Nanamën sha'huitatëhua', minsërehua'. Yatëpapirinënpoahuënta', co a'porëhuahuë', tosapi.

¹² Napoaton inápaquë ya'huëpisopita noya cananchina'. Ya'ipiro'paquë, marëquë, inaquëpita ya'huëpisopitaso nipirinhuë', parisitapi. ¡Ma'huantacha nisapi paya! Sopai pa'sárin minsëcaso marë'. ‘Co hua'quiya quëranhuë' Yosë ana'intarinco,’ ta'ton, chiníquën no'huitërin. No'huitaton, piyapi'sa' yaminsërin.”

¹³ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahué. Ya'huan pochin nininso' nani isoro'paquë të'yatopi. Të'yatohuachina, sanapi huairinso' aparisitapirinhuë', ¹⁴ Yosëri catahuarin cha'ëcaso marë'. Panca onian

pochin anpiantëhuanaton, ta'arin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'sahuaton, cara pi'ipi miria pochin inaquë na'piarin. Yosë nohuanon, ma'sha ya'huërin capacaso'. ¹⁵ Chiniquën no'huiton, ya'huani yamapirihuë'. Nanamën quëran panca ii' pipirin. Tëquëin pochin pipirin sanapi quëpacaso marë'. ¹⁶ Ii' të'yatopirihuë', no'pa' huëncharohuachina, ya'ipiya yanquirin. Co chimii'tërinhuë'. ¹⁷ Napoaton sopairi chiniquën no'huirin. No'huiton, pa'nin a'napita hua'huinpita ahuëapon. Yosë natëpisopita tëpacaso marë' pa'nin. Quisoso imasapi ni'ton, aparisitarin. ¹⁸ Ina yonquiaton, marë yonsanquë huaniarin.

13

Ma'sha marë quëran pipirinsö'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. A'na ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' marë quëran pipiarin. Canchisë motohuan nisahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. A'naya a'naya pomonëncuë yancotë' ya'huëtërin. Hua'an pochin chiniquën nanantërin ni'ton, naporin. Motënaquë nininënpita nani ninshitërin, Yosë pinorinsö'. “Yosë quëran chini chiniquën nanantërahuë,” ta'ton, ninshitërin. ² Yarani pochin niponahuë', tocani pochin nantëtërin. Nanamënso' pa'pini pochin nanantërin. Panca ya'huani chachin chiniquën nanan quëtapon ni'ton, chiniquën nanantaton, copirno ya'conapon. ³ A'na motën ahuëtöhuachina', chiminatë pochin niponahuë, noyatantarin. Noyatöhuachin, ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapi. Pa'yatatona', imasapi. ⁴ Panca ya'huan

chinotatona', acorinsonta' chinotapi. Notohuaro' piyapi'sa' ina yonquiatona', natëapi: “Ma noyacha inaso paya. Chini chiníquën nanantarin. ¿Incarita' nanitërin ina minsëcaso'?” tosapi.

⁵ Sopai nohuanton, ma'sha marë quëran pipirinso' na'con Yosë pinosarin. “Yosë quëran chini chiníquën nanantërahuë. Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë',” tosarín. Sopairi catahuarín ni'ton, copirno ya'conarin. Chini chiníquën nanantarin ni'ton, ya'ipi copirnoros'a' camaiarin. Cara pi'ipi miria ya'ipiya hua'anëntarin. ⁶ Na'con Yosë pinosarin. “Caso' Yosëco,” toconapon. Yosë ya'huërinson'ta' nocanarin. Inaquë ya'huërinso'pita' pinosarin. ⁷ Yosë imapisopita co quë'yarínhuë'. Sopai nohuanton, aparísitarín. Quira nisahuaton, canatarín. Notohuaro' piyapi'sa' nisha nisha parti ya'huëpisopita hua'anëntarin. Nisha nisha nananquë nonpisopita hua'anëntarin. ⁸ Hua'huayatërahuë' piyapi'sari natëapi. Carniroa'hua imapisopitaíchin co ina chinotapihuë'. Inaso' a'na quirica ya'huëtërin. Nanpirín quirica itopiso'. Inaquë nininënpita nani ninshitërin. Isoro'pa' ninin quëran huarë' imapisopita ninoton, inaquë ninshitërin. “Canpoa marë' Carniroa'hua chiminín,” ta'tona', ina imasapi. A'napitaso nipirínhuë' co nanpirín quiricaquë nininënpita ya'huërinhuë' ni'ton, ma'sha marë quëran pipirinso' chinotapi.

⁹ Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'.

¹⁰ “Mapachinënguëma', parisitacaso' ya'huërin. Sahuëniquë yatëpahuachinënguëma', ahuantacaso' ya'huërin. Ina yonquiatoma',

chiníquën cancantoco'. 'Yosë catahuarin-poa', ta'toma', imamiatoco'."

Ma'sha no'pa quëran pipirinsó'

¹¹ Ina quëran hua'narëso pochin ni-antarahuë. A'na ma'shanta' no'pa quëran pipiarinsó' ni'nahuë. Carniroa'hua pochin cato' pomona'huaya ya'huëtërin. Noya ya'noaponahuë', panca ya'huan pochin chiníquën nonsarin. ¹² Inanta' chiníquën nanantapon. Chiníquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' camaiarin ma'sha marë quëran pipirinsó' chinotacaiso marë'. Inaso' motën ahuëtohuachinara, chiminatë pochin niponahuë', noyatantarinsó' ni'ton, piyapi'sari chinotapi. ¹³ Ma'sha no'pa quëran pipirinsonta' nani ma'sha nanitaparín piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ina nohuanton, pën inápa quëran anotarín. Piyapi'sa' ni'tërantapaquë napoarín. ¹⁴ Nisha nisha acoarin, sacai' nininsó'. Ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsó' ni'tonēnquë naporín. Piyapi'sari ni'pachina': "Tēhuēnchachin inaso' Yosë," tosapi. Notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Ina quëran itapon: "Panca mamanshi niahua'. Sahuēniquë ahuëatona' shitēpapirínahuë', noyataantarinsó' nonanatēhua' chinotahua'," itohuachina', nisapi. ¹⁵ Ina quëran aquëtë chachin piyapi'sa' nonpintarin. Ina nohuanton, mamanshi nanpirinsó' pochin ya'noarin. Noninsó' pochin natanapi. "Insosona co moshahuachincohuë' tēpaco'," tosarín. ¹⁶ Ina quëran camaiantarín. "Marca niacotacaso' ya'huërin. Tē'yamaquëhuë nipon, inchinan imiramaquëhuë nipon niacotoco'. Hua'ano'sa',

topinan piyapi'sa', ma'huano'sa', sa'ahuario'sa', patrono'sa' piyapinēnpitarē chachin, ya'ipiya niacotacaso' ya'huërin. Co a'naya tēranta' pahuantacaso' ya'huërinhuë'," tosarín. ¹⁷ Co marca niacotohuachinahuë', co huachi nanitapihuë' ma'sha pa'anatona' canacaiso'. Co pa'anacaiso tēranta' nanitapihuë'. Ma'sha marē quëran pipirinso' marcanēn niacotēra'piapona'. A'naquēn nininēn chachin niacotapi. A'naquēnso nipirinhuë' nomironēn niacotapi. ¹⁸ No'tēquēn yonquiamaquē huarē' nomironēn nitotarama'. "Piyapi niponahuë', inasáchin natērēhua'," ta'tona', saota pasa saota shonca saota niacotapi.

14

Pasa catapini shonca catapini huaranca cantapiso'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, Carniroa'hua quënantarahuë. Sion motopiquē huaniarin. Inarē' pasa catapini shonca catapini huaranca piyapi'sa' ya'huapi, ni'nahuë. Imapi ni'ton, ina nininēn niacotē'yatopi. Tata Yosē nininēonta' niacotopi. ² Ina quëran inápaquē chiníquēn tēnētērinso' natanahuë. Panca so'pora pochin tēnētarin. Chiníquēn huira pochin natanpirahuë', arparo'sa' pi'niatona', naporapi. ³ Nasha cantanēn inápaquē cantarapi. Yosē notēnanquē cantarapi. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsopita, inapitanta' natanapi. Pasa catapini shonca catapini huaranca imapisopita cantapiso'. Isoro'paquē ya'huapona', Quisosori nicha'ërin. Oshanëna marē' chiminaton,

anoyacancantërin ni'ton, inapitaráchin nanitopi ina cantacaiso'. ⁴ Noyápiachin cancantapi. Co pi'pisha tëranta' monshihuana'pi pochin cancantopihuë'. Yoséichin yonquiapi. Insëquësona Carniroa'hua pa'pachin, imasapi. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', nani Yosëri nicha'ërin. Ya'nan cayarinso macatë' Yosë quëtërëso pochin nicatona', inasáchin chinotapi. Nani tahuëri Carniroa'huanta' chinotapi. ⁵ Co pi'pisha tëranta' nonpinpihuë'. Noyápiachin cancantapi.

Cara anquëniro'sa' pa'sapiso'

⁶ Ina quëran a'na anquëninta' quënanahuë. Inápaquë yanponarin noya nanan sha'huicaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, ya'ípiya sha'huitarin.

⁷ —Yosë të'huatatoma', natëco'. Ana'intacaso' tahuëri nani naniriarin ni'ton, inasáchin imaco'. Ya'ipi isoro'pa', inápaquë ya'huërinso', marë, iiro'sa', ya'ípiya ninin ni'ton, chinotoco', itarin anquëniro' chiníquën nontaton.

⁸ Ina quëran a'na anquëninta' paaton, sha'huirarin:

—Iráca na'a oshahuano'sa' Papironiaquë ya'huëpi. Panca ninano' nipirihuë', Yosë nohuanton, ta'huantopi. Inapita pochin cancantopisopita ya'huantapirinahuë', Yosëri ana'intarin. Pa'pi co noyahuë' yonquiatona', na'a piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, ta'huantapi. Noyá ta'huantapi, tënin.

⁹ Ina piquëran a'na anquëninta' paaton, chiníquën nonsarin.

—Ama ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëcosohuë'. Ama mamanshinën moshacosohuë'. Të'yamaquë marcanën yaacotarinquëma' hua'anëntinquëmaso marë'. Ama natëcosohuë'. Ina chinotohuatama', Yosë ana'intarinquëma'.
 10 Chiníquën no'huitëinquëma', main huino o'shitërëso pochin ana'intarinquëma'. Parisitopiquë a'pahuachinquëma', pënquë parisitarama'. Carniroa'hua, anquëniro'sa' inapita ni'tërantapaquë no'tëquën ana'intarinquëma'.
 11 Co onporonta' pën tacopiaponhuë'. Inaquë conainta' tomontápon. Parisitápona. Co sanoarinhuë'. Insopitasona ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëtoma', mamanshinën moshahuachina', tahuërirë chachin, tashirë chachin chiníquën parisitápona'. Co marcanën niacotacaso' ya'huërinhuë', ténin. 12 Ina yonquiatoma', chiníquën cancantoco'. Yosë nanamën natëtoma', Quisocristo imamiatoco'. Aparisitopirinëinquëmahuë', ama a'pocosohuë'.

13 Ina quëran inápa quëran noninso' natanahuë:

—Apira sha'huichinquën ninshitëquë': Insosona Siniro imarinso marë' chiminpachina, noya cancanchina', ténin. Ina quëran Ispirito Santo tapon:

—Tëhuënychachin Yosë'pa' pa'pachina', chinotapi. Yosë marë' sacatopi ni'ton, inápaquë canapi huachi, ténin.

Piyapi'sa' mapiso'

14 Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, chitoro' quënanahuë, huiríchin nininso'. Inaquë a'naso' huënsëarin, piyapi pochin ya'norinso'. Chiníquën nanantaton, oro quëran nininso'

yancorin. Imirin quëran nisha sahuëni sè'quërin nitërinso' macacaso marë'. ¹⁵ Naporo' anquëni Yosë pëinën quëran huë'nin. Huëcaton, sha'huitiarin:

—Nani ora nanirin, maquë huachi. Trico noya cayahuachina, a'naroáchin sahuëniquë manë'. Inapochachin iporaso' ora nanirin piyapi'sa' macacaso marë', itërin. ¹⁶ Itohuachina, manin. Caryarinso' manëso pochachin manin huachi.

¹⁷ Ina quëran a'na anquëni ya'huërë Yosë ya'huërin quëran pipiantarin. Inanta' nisha sahuëni ya'huëtërin, inëshin nininso'. ¹⁸ A'na anquëninta' Yosë chinotopi quëran huë'nin. Inari pën ni'sarin ora nanihuachin, ana'intacaso marë'. Huëcaton, sha'huitërin:

—Nani ora nanirin isoro'pa' ana'intacaso marë'. Opa cayahuachina, manëso pochachin a'naroáchin maquë', itërin anquënniri.

¹⁹ Itohuachina, a'naroáchin co imapisopitahuë' manin ana'intacaso marë'. Yosëri chiníquën no'huiton, no'tëquën ana'intarin. ²⁰ Ni'co'. Oparo'sa' mapachinara, ninano aipiran quëparapi. Inaquë panca nanpiquë to'poipi. Opai' pipihuachina, quëhuain ninin. Huënai pochin ya'norin. Inapochachin ana'intoahuachina, panca huënai' pa'sarin, ni'nahuë. Cara pasa quiromitro pochin pancaitërinso'. Cahuario motën ya'cari huarë' anpotarin huachi.

15

Canchisë anquëniro'sa' ana'intacaiso marë' acorinso'

1 Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. A'na tahuëri oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. Ina anitotincoso marë' nani ma'sha a'notërinco. Pa'pi huëhuëpiro' ni'nahuë. Canchisë anquëni ya'huarin. A'naya a'naya Yosëri yaa'parin piyapi'sa' ana'intacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë nani ma'sha onpocaiso' ya'huapon. Inapoaton, ana'intërinso' naniarin.

2 Co'huara anquëniro'sa' pa'shatërasoihuë', inápaquë panca sono' niantarahuë. Isihuico pochin niponahuë', huënaratarin. Pën pochin ya'norin. Sono yonsanquë na'a piyapi'sa' quënanahuë, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' minsëpisopita. Isoro'paquë ya'huapona', co mamanshinën moshapihuë'. Co marcanën niacotopihuë'. Parisitaponaraihuë': "Yosëichin imarai," ta'tona', imamiatopi. Iporaso' Yosë'pa' ya'huatona', noya ya'huërapí. Arparo'sa' Yosëri quëtërin pi'niatona' cantacaiso marë'.³ Iráca Moisésë Yosëichin natëton, inimiconënpita minsërahuaton, cantarín. Inapochachin isopitanta' cantarapi. Carniroa'hua cantarinsonta' cantarapi.

“¡Ma noyanquëncha, Siniro, quëmaso paya! Ya'ipi nanitapan. Ma noyacha catahuanancoi paya. Chiníquën nanantaton, noya ninan. Noya hua'anëntaton, no'tëquën ana'intëran. Co onporonta' nonpinanhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' natëinënquën.

4 Ya'ipiya Siniro të'huachinënquën. Ya'ipiya yonqui'inënquën. Quëmasáchin nóyanquën. A'na tahuëri no'tëquën oshahuano'sa'

ana'intaran ni'ton, nisha nisha piyapi'sa'
huëcatona', chinotarinënquën," topi
cantatona'.

⁵ Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' inápaquë
ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahuë. Acoana Yosë
caponën ya'huërinquë chachin quënanahuë.
⁶ Canchisë anquëniro'sa' ina quëran pipiapi.
Huiríchin huiríchin a'mopi. Të'tëtënquë oro pochin
nininquë nitonpopi. Piyapi'sa' oshahuanpi
ni'ton, Yosëri a'paarin nisha nisha aparisitacaiso
marë'. ⁷ Ina marë' canchisë minëro'sa' pochin
nininso' ya'huërin, oro quëran nipiso'. A'nara'
ma'sha pochin nininso' minëro'sa' masahuaton,
anquëniro'sa' quëtërin. "Paatoma', minëro'saquë
ya'huërinso' të'yanantoco'. A'naya a'naya
të'yanantohuatama', Yosëri chiníquën ana'intarin
huachi," ta'ton, a'naya a'naya quëtërin. Yosëso'
co onporonta' chimianinhuë', ni'sárinpoa'. ⁸ Noya
noya ni'ton, ya'ipi nanitaparín. Ina të'huatacaiso
marë' conai pochin nininso' tomontarin. Ya'ipi
Yosë chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso'
yanquëëtërin. Co insonta' nanitërinhuë' inaquë
ya'conacaso'. Nani piyapi'sa' ana'intohuachina,
naporo huarë' noya ya'coantapi.

16

Minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantopiso'

¹ Naporo' chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso
quëran chiníquën noninso' natanahuë.

—Piyapi'sa' ya'huërinquë paatoma',
minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantoco'.
Të'yanantohuatama', parisitapi. Pa'pi co noyahuë'

cancantopi ni'ton, Yosëri chiníquën no'huiton, ana'intarin, itërin anquëniro'sa'.

² Ina natanahuaton, a'nara' pa'nin. Isoro'pa' nocorahuaton, minëquë ya'huërinso' tē'yanantërin. Tē'yanantohuachina, na'a piyapi'sa' panca ta'tarapi. Sëncopi pochin pìpitëra'piaona'. Co noyatochináchinhuë' nisapi. Ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso' imapisopita parisitapi. Marcanën niacotopi ni'ton, Yosë nohuanton, ta'taráchin nisapi. Mamanshinënta' moshapi ni'ton, parisitápona'. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoton, a'notërinco, ni'nahuë.

³ Ina quëran a'na anquëninta' paaton, minëquë ya'huërinso' marëquë tē'yaitarin. Inaquë tē'yaitohuachina, huënai' taranarin. Chimipi huënainën pochin anën nisarin. Napoaton ya'ipi marëquë ya'huërinso'pita taquiapi.

⁴ Ina piquëran a'na anquëninta' pa'nin. Minëquë ya'huërinso' iro'saquë tē'yaitohuachina, inapitanta' huënai' taranarin. Tëquëin, i'sharo'sa', inapita napoapi.

⁵ Napohuachina, anquëni ii' a'pairinsoari Yosë nontafon tapon:

“No'tëquën Siniro ana'intaran. Iráca quëra huarë' ya'huaton, ipora huanta' nãpiaran. Noy-asáchin ninan.

⁶ Na'a imarinënsopita tēpapi. Noya pënëntopirinahuë', tēpapi ni'ton, i'huërëtatton, ana'intaran. Iiro'sa' huënai' atarantëran ni'ton, ina tēranta' o'ocaiso' ya'huërin. No'tëquën ana'intaran,” itërin.

⁷ Artaro quëraonta' noninso' natanahuë: “Tëhuënychachin Siniro quëmasáchin ya'ipi

hua'anëntëran. Chini chiníquën nanantaton, no'tëquën nonan. No'tëquën ana'intaran,” tënin.

⁸ Ina quëran a'na anquëninta' pa'nin ana'intacaso marë'. Minëquë ya'huërinso' pi'iquë të'yanantohuachina, pi'i chini chiníquën pi'catarin. Pën pochin pi'cataton, piyapi'sa' chiníquën aparisitarin. ⁹ Panca huëyaponaraihuë, co nirotapihuë'. Yosë no'huitona', pinosapi: “Sopai pochin cancantaton, aparisitarinpoa' ni'sora,” tosapi. Parisitaponaraihuë', co nohuantapihuë' oshanëna' a'pocaiso'. Co Yosë yayonquiapihuë'.

¹⁰ Nani catapini anquëniro'sari ana'intapona' pa'pi. Ina quëran a'nanta' ma'sha marë pipirinso' ya'huërinquë pa'nin. Hua'anëntacaso' shiranënuquë chachin paaton, minëquë ya'huërinso' të'yanantarin. Të'yanantohuachina, ya'ipiya tashiarin. Piyapi'sa' chiníquën parisitaton, tarëtapí. ¹¹ Yosëso' chini chiníquën nanantopirinhuë', piyapi'sari ta'tarächin nicatona', no'huipi. “Pa'pi co noyahuë' ni'ton, aparisitarinpoa',” topi pinotona'. Co naporo tëranta' oshanëna' yaa'poapihuë'.

¹² Ina quëran a'na anquëninta' pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' panca i'quë të'yaitërin, Iyopiratisii' itopiquë. Inaquë të'yaitohuachina, pancai' niponahuë', huinquintomaton, yaniromarin. Copirnoros'a' noya pëntonacaiso marë' yaniromarin. Pi'i pipirin parti quëran huë'sapi quira nicacaiso marë'.

¹³ Ina quëran panca ya'huan pochin nininso' niantarahuë. Ma'sha marë quëran pipirinso', nonpin nanan pënëntona'pi, inapitanta' niantarahuë. Cara chachin nanamëna quëran

cara sopairo'sa' pipipi, inpo pochin ya'nopiso'.
 14 Sopairo'sa' ni'ton, nani ma'sha nanitapapi. Sacai' nininsopita nisapi piyapi'sari natêcaiso marè'. Nonpintatona', napoapi. Nisha nisha copirnoros'sa' camaira'piapona' quira nicacaiso marè'. Ana'intacaso' tahuëri nani ya'caritèriarin ni'ton, niyontonapona'. “Canpoari Yosë minsëahua’,” ta'tona', napoapona'. 15 Nani Quisoso sha'huitèrinpoa': “Ni'co', iyaro'sa'. A'nanaya o'mantararahuë. Ihuatë pochin nicato, co nitotasënquëmahuë', o'mantararahuë ni'ton, nani tahuëri ninaco. Noya ninahuatamaco, noya cancantarama'. Yosë noya ni'sarinquëma'. Noyápiachin a'morëso pochin noyasáchin nico'. Ina quëran o'mantahuato, co tapanapomahuë'. Noya cancantarama’,” itèrinpoa'. 16 Ana'intacaso' tahuëri ya'caritohuachin, na'a copirnoros'sa' ayontonapi quira nicacaiso marè'. Armaquitono itopiquë niyontonapi. Cotio nananquë napopiso'.

17 A'naíchin anquëni pahuanarin pacacaso'. Ina pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' tē'yanantarin. Ihuanguë tē'yanantohuachina, inápaquë Yosë chinotopiso pëi quëran chiniquën nonin. Hua'anëntèrinso shiranën quëran “¡nani huachi!” tosarín.

18 Napohuachina, o'coritarin. Huirá pochin chiniquën tēnëntarin. Naporo' panca ocohua pa'sarin. Iráca quëran huarè' co onporonta' ina pochin pa'chininhuë' niponahuë', napoarin. 19 Co Yosë natëpisopitahuë' ya'huëpique nocharotarin. Panca ninano' niponahuë', huëncharoaton, cararo'të huarè' niacoarin. Nisha nisha ninanoros'saquë ta'huantapi. Co Yosëri

naniantërinhuë' ana'intacaso'. Papironiaquë na'a piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, ana'intërin. Inapochachin a'na tahuëri chiniquën no'huiton, ata'huantarin. ²⁰ Naporo' motopiro'sa', so'tono'sa', inapita co huachi ya'huaponahuë'. ²¹ Inápa quëran ocai' anotapon. Panca masho ni'ton, quëquën. Catapini shonca quiro pochin quë'ninso'. Na'a anotohuachin, piyapi'sa' chiniquën parisitapi. Napoaton Yosë chiniquën no'huitona', pinosapi huachi.

17

Monshihuana'pi pochin nininso'

¹ Ina quëran a'na anquëni minë' së'quëna'pi nininso' huëcapairahuatonco, itërinco: “Huëquë' pa'a piyapi'sa' ana'intacaso' ya'huërinso' a'nochinquën. Pasëquë a'na sanapi panca iiro'sa' aipi huënsëárin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Monshihuana'pi pochin piyapi'sa' anishacancantërin. ² Ya'ipi copirnoros'a' ina natëtona', co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochin cancantatona', Yosë naniantapi. Piyapinënpitanta' ina imatona', co noyahuë' nicacaisoáchin yonquiapi,” itërinco.

³ Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahüë. Ispirito Santo nohuanton, co piyapi ya'huërinquëhuë' quëparinco. Inaquë co noyahuë' sanapi ni'nahuë. Ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' quënanahuë. Iporaso' quëhuanën ya'norin. Canchisë mototahuaton, shonca pomon ya'huëtërin. Nisha nisha nininën

ya'huëtërin, Yosë pinorinso'. Ya'ipi nonënquë ninshitëra'piarin. Ina aipi sanapi huënsëarin. ⁴ Inaso' noyápiachin a'moponahuë', co noyahuë' cancantërin. A'morinso' pa'ton ninin. Quëhuashin, quëhuanën, inapita a'morin. Naporahuaton, oro, na'pia'huaya pa'ton nininsopita, inapita pë'tënin. Monshihuana'pi pochin nitaparin. Minë oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë taparo' nininsoráchin ya'huërin. O'shitërinso pochin na'a piyapi'sa' anishacancantërin. Ano'pirin, amonshihuanin, napotërin ⁵ Nininën pochin nininso' tē'inquë ninshitopi. Ninshitopirinahuë', ma'ta' tapon naporinso' co piyapi'sa' nitotopihuë'.
 ISO SANAPISO' PAPIRONIAQUË YA'HUËpisopita POCHIN
 CANCANTËrin. PA'PI MONSHIHUANTË' NI'TON, INA
 A'CHININ QUËran MONSHIHUANPI. NISHA NISHA CO
 NOYAHUË' YONQUIPI

topi, ninshitatona'. ⁶ Tëhuëenchachin ina sanapi pa'pi co noyahuë' cancantërin. Quisoso imapisopita co quë'yarinhue'. “Quisoso imarai,” topachinara, atëpatërin. Notohuaro' atëpatahuaton, no'pirinso pochin pa'yatërin. Ina nicato, panca pa'yanahuë'.

Ina quëran anquëni itërinco: ⁷ “¿Onpoatonta' pa'yananso'? Carinquën anitochinquën. Sanapi, ma'sha ina aipi huënsërinso' inapita ma'sona tapon naporinso' a'chinchinquën nitotëquë'. Ina ma'shaso' canchisë mototahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. ⁸ Iráca isoro'paquë ya'huërin. Iporaso' co ya'huërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ya'noantarin. Acoporo' quëran huëantarin. Ayaro' tahuëri nanihuachin, parisitopiquë pa'sarin. Nipirinhue', co'huara

pa'shátërasohuë', a'nanaya ya'noantahuaton, piyapi'sa' a'payanarin. Co Quisoso imapihuë' ni'ton, pa'yanapi. Quisoso imapi naporini, iráca quëran huarë' nininënpita nanpirin quiricaquë ninshichitonhuë'.

⁹ No'tëquën yonquiamaquë huarë' ma'sona tapon naporinso' nitotarama'. Ma'sha canchisë motohuaninso', canchisë motopi tapon naporin. Ina aipi sanapi huënsërinso'. Naporahuaton, canchisë copirnoros'a' ayonquirinpoa'.

¹⁰ A'natërápo nani iráca hua'anëntëra'piapirinahuë', chimina'piapi. Iporaso' a'nari hua'anëntantarin. A'naíchín pahuanarin ya'ipiro'pa' hua'anëntacaso'. A'na tahuëri ya'noarin. Nipirínhuë', co hua'qui' hua'anëntaponhuë'. ¹¹ Ina piquëran ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsoari hua'anëntapon. Nani canchisë copirnoros'a' ayaponahuë', inapita pochín nícaton, hua'anëntapirínhuë', a'na tahuëri Yosëri ocoiarín. Ocoirahuaton, parisitopiquë a'pararin.

¹² Shonca pomontërinso pochín shonca copirnoros'a' ya'huapona'. Inapitaso' co hua'anënchatërapihuë'. Tahuëri nanihuachín, nisha nisha piyapi'sa' hua'anëntapona'. Naporo chachín ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsonta' hua'anëntapon. Napoaponahuë', co hua'qui' hua'anëntapihuë'.

¹³ Shonca copirnoros'asos' napopianachín yonquiatona', ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso' natëpona'. Piyapínënpitanta' camaiapona' ina natëcaiso marë'. ¹⁴ Inapitaso' Carniroa'hua yaminsëatona', quira nisapirínahuë', co nanitapihuë' minsëcaiso'. Inari minsëapon. Inaso' Quisocristo chachín.

Chini chiníquën nanantarin ni'ton, ya'ipiya hua'anëntarin. Inasáchin natëcaso' ya'huërin. Piyapinënpitari imasapi. Yosëri huayonin ni'ton, natëmiatapi," itërinco anquëni.

¹⁵ Ina quëran a'chintaantarinco.

—Panca iro'santa' ni'nán, ina aipi sanapi huënsërinso'. Inanta' a'chinchinquën nitotëquë'. Inapochachin a'na tahuëri nisha nisha piyapi'sa' ya'huapona', nisha nisha nananquë nonpisopita. Hua'huayatërahuë' ya'huapona'. Nisha nisha copirnorí hua'anëntërinso'pita.

¹⁶ Oshaquëran shonca copirnoros'a', ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso', inapita co huachi sanapi nohuantapihuë'. No'huirahuatona', masapi. Masahuatona', ai'nánpiratapi. Chiníquën aparisitona', tēparapi. Ina quëran ahuiquitapi. ¹⁷ Yosë nohuanton, copirnoros'a' yonquiapi ma'sha tē'huatoro' nininso' natëcaiso marë'. Napopianachin yonquiataona', co noya sanapihuë' nininso' ata'huantapi. Yosë nohuantërinso' chachin nisapi. ¹⁸ Sanapi panca iiro'sa' aipi huënsërinso' pochin panca ninano' ya'huapon. Ya'huëhuano'sa' pa'pi co noyahuë' cancantapi. Na'a piyapi'sa', copirnoros'a', inapita anishacancantapona' ma'sharáchin yonquicaiso marë'. Yosë a'pocaiso marë' yanonpintapi. Nonpintápirinahuë', Yosë nohuanton, ata'huantapi anta'.

18

Papironia ta'huantërinso'

¹ Ina quëran a'na anquëninta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë, chiníquën nanantërinso'.

Huënaráchin ni'ton, isoro'pa' a'pintërin.
 2 O'marahuatón, chiníquën nonin.

“Nani huachi Papironia ta'huantarin. Panca niano' niponahuë', ta'huantarin. Inaquë nisha nisha sopairo'sa' ya'huapona'. Nisha nisha chanaro' ca'tëro'santa' inaquë pa'sapi.

3 Papironiaro'sari notohuaro' piyapi'sa' anishacancantopi. Ina pochin cancantatona', copirnoros'sa', piyapínënpita, inapita co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochin nica-tona', Yosë naniantopi. Ma'huano'santa' inaquë pa'anatona', nani ma'sha canapirinahuë',” tënin anquëni.

4 Ina topachina, inápa quëran a'nari itërin:

—Ya'ipi imaramasopita pënënananquëma', natanco. Ni'cona papironiaro'sa' anishacancantochinënquëma'. Ina quëran pipiramaso pochin nicatora', ama inapita pochin cancantocosohuë'. Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'intarinquëma' canpitanta'. 5 Na'con oshahuanpi ni'ton, co Yosëri naniantarinhue' ana'intacaso'. 6 A'napita aparisitopi ni'ton, no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin. Na'con na'con i'huërëtacaso' ya'huërin. Pa'pi co noyahuë' nipi. 7 Pita nicacaisoáchin cancantopi. Ma'sharáchin yonquiatona', a'napita nocanpi ni'ton, Yosëri aparisichin. Iporaso' cancanëna quëran yonquirapi. “Quiyaso' nóya ya'huërai. Hua'an pochin nicatoi, co manta' pahuantërincoihuë'. Co quëyoron pochincoihuë'. Co onporonta' sëtaraihuë',” topirinahuë'. 8 A'nanaya Yosëri ana'intarin huachi. Na'a piyapi'sa' canio'pona', sëta'pona', tanarotapona',

napoapona'. Yosëri chini chiníquën nanantaton, ana'intarin. Ahuiquitarin.

⁹ Nisha nisha copirnorosanta' anishacancantërsopita sëtapona'. Huiquitërinso' nicatora', na'nëpona'. Yosëri ana'intohuachin, na'nëpona'.

¹⁰ Aquë quëran quënanpachina', pa'pi të'huatapi.

“¡Ma'huantacha ninin paya! Papironia panca ninano' niponahuë', a'naroáchin ata'huantopi. Yosëri ana'intërin,” tosapi.

¹¹ Ma'sha pa'ana'pirosanta' sëtatona', na'nëpona'. Nani ma'sha pa'anacaso marë' ya'huëtopirinahuë', co huachi insoari tëranta' pa'antaponhuë'. ¹² Notohuaro' oro, prata, na'pira'huaya pa'ton nininsopita, morin, sita, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita ya'huëtopirinahuë', co incari tëranta' pa'antarinhue huachi. Nisha nisha pimonontërosas', huiripomon quëran ma'sha nipisopita, nontërosas' pa'ton nininsopita quëran ma'sha nipiso', sha'pihua'na, hua'namia, huirina'pi, ina quëranpita ma'sha nipiso ya'huërin. ¹³ Nisha nisha pimoanacaso marënta' ya'huërin. Canina, nisha nisha cosharo' apimotacaso' nininsopita, yonarin pochin pimóchin nininso', pimo yaqui', pimo hua'sai', huino, toma', arina, trico, inapita ya'huërin. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', cahuarioro'sa', toronano'sa', inapitanta' ya'huërin. Piyapiro'santa' pa'anapi asacatacaiso marë'. Piyapi chachin nipirinhue', ma'sharo'sa pochin yapa'anpi. Notohuaro' ma'sha ya'huëpirinhue', co huachi pa'anapihue'.

¹⁴ Ya'huëhuano'sa' itapona':

“Huayoro'sa' nayaramaso' capa ninin. Na'a ma'sha ya'huëtopirinënquëmahuë', capa nisarín. Co huachí noya ya'huapomahuë',”
tosapi.

¹⁵ Ma'sha pa'ana'piro'sa' na'con canapirinahuë', sëtapi huachí. Të'huatatona', aquë quëran notërapí. Na'nëpona pochín ¹⁶ itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' niponahuë', ta'huantërin. Sanapi noyápiachín a'morínso pochín nipirinhuë', co huachí ya'huërinhuë'. Morín, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita a'mosahuaton, oro, na'pira'huaya pa'ton ninínso', inapita pë'pëpirinhuë',

¹⁷ a'naroáchin ma'shanënpitarë chachín ta'huantërin huachí,” tosapi.

Nanchahuano'santa' marë pa'tatona', na'a ma'sha aquë quëran quëpirinahuë'. Inapoatona', na'con canapirinahuë', co huachí pa'sapihuë'. Piyapínënpitanta' inaquë sacatatona', canapirinahuë', co huachí canapihuë'. Inapitanta' aquë quëran ni'sapi. ¹⁸ Pëiro'sa' huiquitohuachina', panca conaitarinso' quënanapi. Quënanpachina', pa'yanapi. “Co onporonta' a'na ninano' iso pochín ni'chinëhuahuë'. Ma notohuaro' ma'shanënpita ya'huëtopirinahuë', ta'huantopi,” tosapi.

¹⁹ Chiníquën sëtatona', mo'shiquë nipashimoto-tapi. Iráca sëtohuachinara, inachintopiso'. Na'nëpona pochín itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' nipirinhuë', ayarin. Marë nanchaquë pa'tohuatëira, na'a ma'sha pa'anatoi, quënai. Pa'anpatëira, na'con canapiraihuë',

a'naromaráchin ma'shanēnpitarē chachin ta'huantērin huachi,” tosapi.

20 Ya'ipi inápaquē ya'huēramasopitaso nipirinhüē', ama ina marē' sētocosohüē'. Imarama' ni'ton, noya cancantoco'. Aparisitopirinēnquēmahuē', nani Yosēri ana'intērin huachi. Ina marē' Quisoso ca'taninsopita, pēnēntona'piro'sa', inapitanta' noya cananchina'.

21 Ina quēran hua'narēso pochin niantarahüē. A'na anquēninta' ya'noantarin, chiníquēn nanantērinso'. Pancara'pi masahuaton, marēquē tē'yaitērin.

“Pancara'pi tē'yaitērahuēso pochachin Papironia ta'huantarin. Panca ninano' niponahuē', ta'huantarin. Yosēri chiníquēn ana'intarin. Co huachi ya'huaponhuē'.

22 Iráca na'a arparo'sa' pi'nipi. Pirinano'sa', tronpitaro'sa', inapitanta' pihuipirinahuē', iporaso' co huachi mosica natanapihuē'. Co huachi sacatoro'sa' inaquē sacatapihuē'. Co huachi cosharo' nipiso' natanapihuē'.

23 Co huachi nanpara i'chinpiapihuē'. Co huachi inaquē sa'asapihuē'. Iráca notohuaro' ma'sha pa'ana'piro'sa' inaquē ya'huatona', na'con canapirinahuē', noyá ta'huantapi. Na'con pēnotatona', nisha nisha piyapi'sa' isoro'paquē anishacancantopirinahuē', Yosēri ana'intarin huachi,” tēnin.

24 Iráca quēran huarē' inaquē Yosē imapisopita, pēnēntona'piro'sa', inapita tēpapi. Ina marē anta' chiníquēn ana'intarin huachi.

19

¹ Ina quëran notohuaro' inápaquë ya'huëpisopita nonsapi natanahuë. Capa cancantatona', chiníquën nonsapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso piyapi'sa' nicha'ërin paya! Chini chiníquën nanantarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'.

² Co topinan quëran ana'intërinhuë'. Ya'ipiya no'tëquën ana'intërin. Monshihuana'pi pochin nininso' nani ana'intërin. Inaso' notohuaro' piyapi'sa' anishacancantërin. Imapisopita tëpapi ni'ton, i'huërëtërin,” topi.

³ Ina quëran itantapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Co noyahuë' nipsisopita ana'intërin ni'ton, huiquitapi. Pën co onporonta' tacopiarinhuë'. Cónainta' tomontápon,” tosapi.

⁴ Napohuachinara, cato shonca catapini ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininso-pita, inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi: “¡Naporinchi paya! ¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Shiranënquë huënsëaton, ya'ipiya hua'anëntarin,” tosapi. ⁵ Ina quëran Yosë shiranën quëran noninso' natanahuë.

“Ya'ipi Yosë imaramasopita ina chinotoco'. Hua'ano'sanquëmahuë nipon, piyap-inënpitanquëmahuë nipon, inasáchin yonquico'. Ina nóya nicatora' natërama' ni'ton, ‘Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya,’ itoco’,” tënin.

Carniroa'hua sa'acaso' pita nisarinsó'

6 Ina quëran hua'huayátërahuë piyapi'sa' nonsapiso' natanahuë. Panca so'pora pochin tënëëntarin. Chiníquën huira ahuëtërinso pochin natanahuë.

“Ma noyacha Tata Yosëso paya. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin.

7 Huëco' capa cancantahua'. Noya cancantahua'. Inasáchin noya noya ni'ton, natëahua'. Nani ora nanirin Carniroa'hua sa'arinso pochin nicacaso'. Imapisopitarë' ya'huëmiatarin. Ni'co'. Sanapi yaso'yahuachina, noyápiachin nitaparin. Inapochachin imapisopita nitapacancanpi.

8 Huiríchin a'morëso pochin Yosëri noyápiachin cancan quëtërin. Tëhuëenchachin inari catahuarin noya nicacaiso marë',” tosapi.

9 Ina quëran anquëni sha'huitërinco ninshita'huaso marë': “Carniroa'hua sa'acaso' pita ninquë përapachinquëma', nóya cancantarama',” itërinco. Ina quëran itaantarinco: “Yosë chachin no'tëquën sha'huitërinquën ni'ton, ina ninshitëquë',” itërinco.

10 Naporó' isonahuato, yachinotopirahuë'. “Ama chinotocosohuë'. Caso' anquënico. Co Yosëcohuë'. Canpita pochachin canta' Yosë natërahuë. Quisoso nanamën imarama' ni'ton, Yosëíchin yonquiquë',” itërinco.

Quisoso nanamënáchin a'chinpatëhua', no'tëquën pënëntarëhua'.

Quisoso canatërinso'

11 Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Pi'iro'të' ni'soatohuachina,

huiri cahuario quënantarahuë. Ina aipi quëmapi huënsëarin. No'tëquën nona'pi itërëhuaso'. Ma'sona tëranta' sha'huitohuachinpoa', co onporonta' nonpintarinpoahuë'. No'tëquën hua'anëntarin. Quira nicon, inimicoro'sa' minsëarin. ¹² Ya'pirin pën nënërinso pochin huënaratarin. Na'a yancotëro'sa' oro quëran nininso' yancorin. Inaquë a'na nininëonta' ninshitërin, inaora nitotërinso'. ¹³ A'morinso' huënaiquë a'shitërin. Inaso' Yosë nanamën chachin ninin. ¹⁴ Notohuaro' inápaquë ya'huërinso' pitari imasapi, huiríchin a'mopiso'. Inapitanta' huiri cahuarioro'sa' aipi huënsëatona', sontaro'sa' pochin pa'sapi. ¹⁵ Quëmapi quëchitërinso' nanamën quëran sahuëni pochin nininso' ya'huëtërin. Chiníquën nanantaton, nanamën quëran chachin inimiconënpita minsëarin. Noninso' sahuëni pochin nicon, topinan noncharapirinhüë', co noyahuë' nipisopita minsëarin. Piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin. Yosëri no'huirin ni'ton, oparo'sa' to'poirëso pochin oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. ¹⁶ Aipi a'morinsoquë nani ninshitërin:

ISO QUËmapi CHINI CHINÍquËN NANANTATON, YA'IPI
 COPIRNORO'SANTA', HUA'ANËntarin. INASÁchin
 NATËcaso' YA'HUËrin
 tënin. Tonamënuënta' ina chachin ninshitërin.

¹⁷ Ina quëran a'na anquëninta' quënantarahuë. Inápaquë pi'i a'piningüë huanirahuatón, soporo'sa' përsarin. Ya'ipi chanaro' ca'tëro'sa' chiníquën përsarin.

—Huëco' Yosëri ata'huantarinsopita ca'quico'.

¹⁸ Na'a piyapi'sa' chiminapona'. Copirnoros'a',

capitano'sa', chiníquën nanantopisopita, inapita chiminapona'. Cahuarionënpitarë chachin ta'huantapona'. Hua'ano'sa' piyapinënpitarë chachin co Yosë imapihuë' ni'ton, ta'huantapi. Ma'huano'sa', sa'ahuaros'sa', inapitanta co cha'ësapihuë', ténin anquëni.

¹⁹ Ina quëran ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' quënantarahuë. Na'a copirnoros'sa' sontaros'sanënpitarë chachin niyontonapi. Huiরি cahuario aipi huënsërinso' minsëcaiso marë' quira nisapi. Piyapinënpitanta' yaminsëpirinahuë'.

²⁰ Quira nipachinara, huiরি cahuario aipi huënsërinsoari canarin. Canarahuaton, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' masarin. Nonpin nanan pënëntona'pinta', masarin. Inaso', sacai' nininso' nicon, notohuaro' piyapi'sa' nonpintërin ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' imacaiso marë'. Marcanën niacotahuatona', mamanshinën moshapirinahuë', minsëarin huachi. Minsërahuaton, cato chachin masahuaton, ana'intomiatarin. Nanpirapirinahuë', parisitopiquë të'yatarin huachi. Inaquë panca sono sha'pimo'shirë chachin pën ténëntápon. Co onporonta' pipiapihuë'. ²¹ Inapita imapisopitanta' ata'huantarin. Inaora nanamën quëran ya'ipiya ata'huantarin. Chiminpachina', chanaro' ca'tëros'sari huëcatona', natëaquë huarë' noshinëna' ca'sapi.

20

Huaranca pi'ipi nininso'

¹ Ina quëran a'na anquëninta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë. Panca catina, niahui, inapita

së'quërin. Niahuiso' sopairo'sa' oncorapirinsó' parti i'soacaso marë' së'quërin. ² O'marahuatón, panca ya'huan pochín nininsó' masarin. Sopai chachín inaso'. Iráca quëran huarë' piyapi nonpintërin, Satanásë itopiso'. Ina masahuatón, catinaquë tonporín. Huaranca pi'ipinta' nipirínhuë' co ni'quiritarínhuë'. ³ Tonporahuatón, nanín aco-poro' nininquë të'yatarín. Nani të'yatahuatón, oncorapiarin. Oncorapirahuatón, noyá pa'pirapitarín ama pipicaso marëhuë'. Huaranca pi'ipi co nani-tarínhuë' piyapi'sa' nonpintacaso'. Ina quëran ocoiantapirínhuë', co hua'qui quëranhuë' Yosëri ana'intomiatarín.

⁴ Ina quëran hua'narëso pochín niantarahuë. Na'a piyapi'sa' quënanahuë. Yosëri nani acorín coisë pochín nicacaiso marë'. A'napitanta' ni'nahuë. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosoíchin imapi. Yosë nanamën a'chinpi ni'tón, tëpapi. Co ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsó' chinotopihuë'. Co nonanpiso' moshapihuë'. Co marcanën niacotopihuë'. “Quisosoíchin imarai,” topachinara, nishitëconotëra'piapi. Inapotopirínahuë', Quisosori ananpitaantarahuatón, ichihua'anëntarin. Huaranca pi'ipi hua'anëntapi. ⁵ Inapita'tón ananpitaantarín. Ina quëran nani huaranca pi'ipi nanihuachín, a'napita chiminpisopita ananpitaantarín ana'intacaso marë'. ⁶ Quisoso imarëhuasopita'tón ananpitaantarínpoa'. Noya nicatëhua', nóya cancantarihua'. Co onporonta' chiminarihuahuë'. Iráca corto hua'ano'sa' ya'huërin Yosë chinotacaiso marë'. A'na tahuëriso nipirínhuë', Quisoso imarëhuasopita noya noya chinotarihua'.

Huaranca pi'ipi inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'.

Sopai hua'an ana'intomiatërinso'

⁷ Nani huaranca pi'ipi nanihuachin, sopai ocoiantarin. ⁸ Ocoiantahuachin, isoro'paquë huënantarin nisha nisha piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ya'ipi parti paaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin, Coco, Macoco inapita itopiso'. Inotë pochin co pichicasohuë'. Sopairi nonpintërin ni'ton, niyontonapi quira nicacaiso marë'. ⁹ Nisha nisha parti quëran niyontonahuatona', Yosë piyapinënpita ya'huëpiquë huë'sapi. Huë'sahuatona', ninanonën tancapitapi. Imapisopita yatëpapirinahuë', Yosëri nosoroaton, inápa quëran panca pën a'paimarin. Anotohuachin, no'huipisopita ahuiquitarin. Ya'ipimiáchin ta'huantapi. Yosë imapisopitaíchin cha'ësapi. ¹⁰ Ina quëran sopai ana'intomiatarin. Hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin ni'ton, Yosëri ana'intarin. Panca sono sha'pimo'shirë chachin pën orotërinquë të'yatarin. Co onporonta' pipiarinhuë'. Inaquë ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' parisitarin. Nonpin nanan pënëntona'pinta' inaquë chachin parisitarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin chiníquën parisitapi. Co onporonta' sanoarinhuë'. Co onporonta' pipiapihuë'.

Ayaro' tahuëri ana'intërinso'

¹¹ Ina quëran panca hua'anëntacaso' shira quënanahuë', huiríchin nininso'. Inaquë Yosë huënsëaton, piyapi'sa' ana'intarin. Chini chiníquën nanantarin ni'ton, isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantopi. Capa nisarin. ¹² Ayaro' tahuëri

nani nanirin ni'ton, ya'ipi chiminpisopita inatohua' huaniápona'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita ya'ipiya inaquë pa'sapi. Yosëri ana'intacaso marë' ayontonarin. Naporo' quiricaros'sa' inápaquë ninshitërinso' a'naya a'naya oniriarin. A'naso' nanpirin quirica itopiso'. Inaquë Yosë imapisopita nininënpita nani ninshitopi. A'na quiricanta' ya'huërin. Inaquë ya'ipi ninëhuasopita ninshitërinpoa'. Noya ninëhuasopita, co noyahuë' ninëhuasopita, ya'ipiya nani ninshitërinpoa'. Ina nontaton, Yosëri ana'intarin. ¹³ Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri nontarin. Pa'itatona', marëquë chimüitopi quëran huarë' ananpitaantarin no'tëquën ana'intacaso marë'. Insëquëso tëranta' chiminpisopita ya'ipiya ya'norapi. A'naya a'nayanpoa' nontarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa'. ¹⁴ Chimirin, chiminpisopita ya'huëpique, inapita panca sono pën orotárinquë të'yatapi. Inaquë parisitomiátápona'. ¹⁵ Co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huëhuachinahuë' inaquë chachin a'pararin.

21

Nasharo'pa' nininso'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Nasharo'pa', nasha pi'iro'të', inapita quënanahuë. Yosë nohuanton, isoro'pa' ta'huantapon. Pi'iro'tënta' ta'huantapon. Marënta' co huachi ya'huaponhuë'. Ya'ipiya nasha nisarin. ² Ina quëran noyápiachin ninano' inápa quëran o'mararin ni'nahuë. Yosë ya'huërin quëran

o'mararin. Quirosarin pochin niponahuë', noya noya ninin. Noyápiachin ya'norin. Sanapi so'yacaso marë' nitaparínso pochin noyápiachin ninin. Nasha Quirosarin itopiso'. ³ Inápa quëran chiníquën noninso' natanahuë.

—Iporaso huachi, Yosë piyapínënpitarë chachin ya'huërarin. Co onporonta' patarinhuë'. Inapitarë' ya'huëmiatarin. ⁴ Yosëri chachin na'nëi' amirayatarin. Co huachi chiminaponahuë'. Co huachi sëtaponahuë'. Co huachi na'nëponahuë'. Co pi'pisha tëranta' iquitaponahuë'. Iráca na'con parisitopirinahuë', co huachi ina pochin ya'huaponahuë'. Noya noya ya'huapona', ténin.

⁵ Ina quëran Yosë hua'anëntacaso' shiranëinquë huënsëaton, itërinco:

—Ni'quë'. Ya'ipiya anoyatarahuë. Nashasáchin acoarahuë. No'tëquën nontëranquën ni'ton, ninshitéquë'. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin, itërinco.

⁶ Ina quëran itantarinco:

—Nani ya'ipiya anoyatërahuë. Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahuë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Napoaton nontoco catahuainquëma'. Ni'quë'. Chiníquën yamorohuatëra, o'orë'. O'opatëra, chiníquën cancantëre'. Inapochachin canta' catahuanquëma'. Yamororëso pochin cancantohuatama', nanopirin ii' quëchinquëma' noya cancantacamaso marë'. Caora nohuanto, catahuanquëma'. Insonquëma tëranta' nohuantohuatamaco, huëco' anoyacancanchinquëma'. ⁷ Sopai minsëhuatama',

ya'ipi tapatëranquëmasopita quëchinquëma'. Hui'nahuëpita pochin ni'saranquëma'. Casáchin yonquiamaco. ⁸ A'napitaso nipirinhüë' parisitápona'. Ayaro' tahuëri na'a piyapi'sa' pënquë pa'sapi. Të'huatona' a'popisopita, co natëpisopitahuë', co natëtochináchinhuë' cancantopisopita, tëpatona'piro'sa', monshihuaninsopita, pënotono'sa', mamanshi chinotopisopita, nonpina'piro'sa', inapita panca sono sha'pimo'shirë chachin pën tënëntápaquë pa'sapi. Inaquë parisitápona'. Huaranca huaranca pi'ipinta' nipirinhüë', co onporonta' pipiapihuë'.

Ninano' inápa quëran o'mararinso'

⁹ Ina quëran a'nara' anquëni huëcapairinco, ana'intacaso marë' minë' quëtopiso'. Huë'sahuaton, itërinco: “Huëquë', nasha ninano' a'nochinquën. Inaquë Carniroa'huari huayoninsopita ya'huapona'. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin,” itërinco.

¹⁰ Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahüë. Ispirito Santo nohuanton, panca motopi'pa' quëparinco. Inaquë noya ninano' a'notërinco. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina ninanoso' Yosë ya'huërin quëran chachin o'mararin. ¹¹ Yosëso' noya noya ni'ton, ina pochin nicaton, huënaráchin huënaráchin a'pinin. Na'pia'huaya pa'ton nininso pochin huënaratarin. Caspi itopiso'. Isihuico pochin niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'. ¹² Pairatopiso' inápa masho ninin. Shonca cato' ya'coana ya'huëtërin. A'naya a'naya ya'coanaquë a'na anquëniri ni'sarin. Ya'ipi quëran shonca cato'

ya'huëpi. Nisha nisha ya'coanaquë nininën nani ninshitopi. A'naya a'naya israiro'sa' huëntonën ninintërinso'. Shonca cato' ni'ton, ya'ipi ya'coana nanitopi. ¹³ Pi'i pipirinso' parti quëran pairatopiso' cara ya'coana ya'huëtërin. Pi'i ya'coninso' partinta' cara chachin ya'huëtërin. Huancana yonsanquëchin inapochachin cara cara ya'huërin. ¹⁴ Pairatopiso' shonca cato' na'piquë paquëërin, panca nininso'. A'naya a'naya na'piquë Quisoso ca'tano'sanënpita nininëna' ninshitopi. Shonca cato' ya'huërin ni'ton, ya'ipi nanitopi. ¹⁵ Ina ninanoso', pancana. Mitro pochin oro quëran nininso' anquëni ya'huëtërin a'nicaso marë'. Ina masahuaton, a'nirin. Ninano', pairatopiso', ya'coanaro'sa', inapita a'nirin. ¹⁶ Cato huaranca cato pasa quiromitro naporopitërinso'. Inapochachin pancanatërinso' ninin. Inaparinsonta' cato huaranca cato pasa quiromitro inaparin. ¹⁷ Pairatopisonta' a'nirin. Anquëni niponahuë', piyapi'sa' ma'sha a'nipiso pochin a'niton: “Saota shonca a'natërápo mitro ya'huëtërin,” tënin.

¹⁸ Pairaso' na'pi pa'ton ninin quëran nipi. Caspi itopiso'. Ina ninanoso' oro quëransáchin ninin. Oro niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'. ¹⁹ Paira paquëëmarinquë noyápiachin nipi. Nisha nisha na'pi pa'ton nininsopita quëran nipi. Shonca cato' nisha nisha ya'huërin. Ya'natiirinsoso' caninton, caspi itopi. Ina quëran niantarinso' caninchin, sapiro itopi. Ina quëran caninton niponahuë', hui'tonchin hui'tonchin ninin, acata itopi. Ina piquëran canora niponahuë', caninton pochin ya'norin, ismirarita itopi. ²⁰ Ina

quëran quëhuanën nisahuaton, pi'pian hui
 huiríton hui'shatërin. Onisi itopi. Ina quëran
 niantarinsonta' quëhuashin, cornarina itopi. Ina
 piquëranso' sha'píchin, crisorito itopi. Ina quëran
 caninton, pirió itopi. Ina quëran niantarinso
 sha'píton, topasio itopi. Ina quëranso' crisoprasa
 itopi. Inanta' caninton chachin. Ina piquëranso'
 caninton niponahuë', pi'pisha pi'pisha quëhuanën
 ya'huëtërin. Casinto itopi. Ya'natontarinsoso'
 caninchin, amatista itopi. Ya'ipi quëran shonca
 cato' ya'huërin. ²¹ Ya'coanaro'santa' noyápiachin.
 A'naya a'naya panca hui na'pi quëran nipi.
 Cachinta' oro quëran chachin ninin. Orosachin
 niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'.

Yosë chachin a'pintarinpoaso'

²² Inaquëso' co Yosë chinotacaso' pëi'
 ya'huërinhuë'. Yosë chini chiníquën nanantërinso
 chachin ya'ipi parti ya'huarin. Carniroa'huanta'
 ya'huarin ni'ton, noya noya chinotarihua'.
²³ Inatohua' pa'patëhua', co huachi pi'i, yoqui,
 inapita nohuantarihuahuë'. Tata Yosë chachin
 huënaráchin a'pintarinpoa'. Carniroa'huanta'
 a'pintarinpoa'. ²⁴ Inaquë nisha nisha
 piyapinpoo' napopianachin yonquiarihua'. Noya
 a'pintarinpoa'. Nisha nisha copirnorosanta'
 isoro'paquë chiníquën nanantaponaraihuë',
 naporo' Yosëichin yonquirapi. “Ma noyacha
 Yosëso' catahuarinpoo paya,” tosapi. ²⁵ Inatohua'
 co huachi tashiarinhuë'. Ya'coanaro'santa' co
 huachi oncotapihuë'. ²⁶ Naporo' nisha nisha
 piyapinpoo' noya noya nicatëhua', inaquë
 ya'huarihua'. “Ma noyacha Yosëso' ni'ton,

anoyacancantërinpoa paya,” ta'tëhua', inasáchin yonquiarihua'. ²⁷ Noyasáchin inaquë ya'huapona'. Co manta' osha ya'huërarinhuë'. Co noyahuë' nipisopitaso', co ya'conaponahuë'. A'naquën nonpinatona': “Imarai quiyanta',” topirinahuë', co inapitaso' ya'conaponahuë'. Carniroa'hua imarëhuasopitaráchin inaquë ya'huëcontarihua'. Nanpirin quiricaquë nininënpoapita nani ninshitërinpoa'.

22

Nanpirin ii'

¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Nasha Quirosarin niantahuato, anquëni pancai' a'notërinco, noyápiachin nininso'. Inaso', Nanpirin ii' itopiso'. Yosë hua'anëntërin quëran pipirarin. Inaquë Carniroa'huanta' hua'anëntarin. ² Ninano huáncana ii' pa'sarin. Cato yonsan quëran chachin nara papotërin. Nanpirin nara itopiso'. Nani yoqui nitarin. Shonca catoro' nitaso', pi'ipi naniarin. Monoquëonta' ya'ipi piyapi'sa noya ya'huëcaiso marë' ya'huërin. Co huachi canioPONAHUë'. ³ Inaquë co huachi ana'intinpoaso' ya'huapONHUë'. Tata Yosë Carniroa'huarë chachin hua'anëntarin huachi. Nani tahuëri piyapinënpoapita ina chinotáparihua'. ⁴ Inaquë pa'patëhua', Yosë chachin nirayarihua'. Inasáchin natëarihua'. Ina piyapinënpita nisarihua' ni'ton, nininën tē'yaquënpoaquë acotarinpoa'. ⁵ Co onporonta' tashiapONHUë'. Co huachi pi'i nohuantarihuahuë'. Co nanparin tēranta' nohuantarihuahuë'. Tata

Yosëíchin a'pintarinpoa'. Ichihua'anëntarínpoa'. Co onporonta' pipiarihuahuë'.

Quisocriso o'mantacaso' tahuëri

⁶ Ina quëran anquëni sha'huitërinco: “Íráca quëra huarë' Yosë nohuanton, a'naquën ninopi. Iporaso' anquëninëncó a'paimarinco ninoca'huaso marë'. A'notëranquën ni'ton, ninshitëran Yosë piyapínënpita nitotacaiso marë'. No'tën nanan nani sha'huitëranquën. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin. Co hua'qui quëranhuë' ma'sha onpoarin,” itërinco.

⁷ Quisoso chachinta' naporin: “ÍTëhuënhachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahué! Nani ma'sha anitotëranquën ninshitacamaso marë'. Insoquëma tëranta' natëhuatama', noya cancantarama',” itërinco.

⁸ Caso' Coanshaco nani ma'sha ni'nahuë, natanahuë. Anquëni sha'huitohuachincora, isonahuë chinota'huaso marë'. ⁹ Yachinotopirahuë', sha'huitërinco. “Ama chinotocosohué'. Caso' anquënico. Canpita pochachin canta' Yosë natërahuë. Íráca quëran huarë' a'naquën Yosë nanamën pënëntërin. Quëmanta' pënëntëran. A'napita iso quirica natanahuatona', natëapi. Ya'ipinpoa' Yosë natërëhua'. Napoaton inasáchin chinotëquë',” itërinco.

¹⁰ Ina quëran itantarínco: “Ya'ipi Yosë anitotërinquënso' nani ninshitëran. Ama topinan ninshitëquësohué'. Ninorínso' nani naniriarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' nanan a'patëquë' nitochina'. ¹¹ A'naquën natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Co noyahuë' nipsisopitaso', aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Co nishinahuën

cancantopisopitanta', aquë aquëtë' niina'. Noya nipisopitaso' nipirinhüë', noya noya nisapi. Yosëíchin cancantopisopitanta', noya noya imaina'” itërinco.

¹² Ina quëran Quisoso chachin itërinco: “Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë. O'mantahuato, ya'ipiya no'tëquën i'huërëtarahuë. Co noyahuë' nipisopita ana'intarahuë. Noya nipisopitaso' acanaarahuë.

¹³ Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohüë', ya'huárahüë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinhüë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahüë. Co onporonta' ta'huantarahuë'” tënin.

¹⁴ Huënainën quëran anoyacancantërinso'pita nóya cancantapona'. A'mopiso' pë'sarëso pochin noyápiachin cancantapi. Inapitasáchin nanan ya'huëtöpi nanpirin nara nitërinso' capatona', nanpimiatacaiso'. Naporahuaton, nasha Quirosarinquë noya ya'conapi. ¹⁵ A'naquënso nipirinhüë', co onporonta' Yosë ya'huërinquë pa'sapihuë'. Ni'ni pochin cancantopisopita, pënotono'sa', monshihuana'piro'sa', tëpatoro'sa', mamanshi chinotopisopita, inapita aipiran ya'huëmiatapi. A'naquëonta' nonpinápi ni'ton, co nohuantapihuë' no'tën nanan imacaiso'. Inapitanta' co onporonta' Yosë'pa' pa'sapihuë'.

¹⁶ “Ca Quisosoco anquëninëhuë a'patimaranquën. Nani nanan sha'huitërinquën ya'ipi imarinacosopita nitotacaiso marë'. A'naya a'naya niyontonpiquë a'patëquë' nonchina'. Iráca Tapi ya'huapon, Yosëri sha'huitërin: ‘A'na tahuëri shiparin nóya nisarin. Ya'ipi piyapi'sa'

nicha'ésarin,' itërin. Ca inaco. Tapi shiinco chachin. Caso' huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin a'pintaranquëma'," itërinco Quisoso.

¹⁷ Ya'ipi Quisoso imarëhuasopita: "O'mantaquë' Siniro," itërhua'. Ispirito Santonta', inachachin tënin. Natanamasopitanta', "O'mantaquë' Siniro," itoco'. Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' nanpirin ii' quëchinquëma'. Achinir-inoaso pochin quëtarinquëma' noya cancantacamaso marë'. Co manta' pa'tërinhuë'.

¹⁸ Nani no'tëquën ninshitëranquëma'. Ya'ipi ninorinso' no'tëquën ninshitëranquëma'. Natanpatama', inachachin a'chinacaso' ya'huërin. Iso nanan apancatohuatama', iso quiricaquë sha'huirinso chachin nisha nisha quëran Yosë ana'intarinquëma'. Na'con na'con ana'intarinquëma'. ¹⁹ Iso quirica quëran nani no'tëquën anitotëranquëma'. A'na nanayan tëranta' apahuantohuatama', co nanpirin nara nohuitaramahuë'. Co Yosë ninanonëinquë pa'saramahuë'.

²⁰ Quisoso chachin anitotërinco' ya'ipi ninshitëranquëma'. "Tëhuëinchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë," tënin. ¡Inapoquë' Siniro! A'naroáchin o'mantaquë', itërahuë'.

²¹ Siniro Quisoso noya catahuainquëma'. Ya'ipi imaramasopita nosoroatëinquëma', catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Coansha

Yosë nanamën
New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chayahuita

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chayahuita

cbt

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chayahuita

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

2b907844-bec1-5cc7-a0e4-401d867c40e7